

LASI!

ATBALSTI!

IESAISTIES!

SATURA VADLĪNIJAS

Latvijas Nacionālās bibliotēkas lasīšanas veicināšanas programmas
"Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023" grāmatu kolekcijas iepazīšanai

Šo izdevumu ir publicējusi Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB).

Dokuments ir pieejams arī internetā:

<http://lnb.lv>

© Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2023.

ISSN 2661-5851

Sastādītāji: Lāsma Badamšina, Lana Barižikova, Sarmīte Galsa,
Ilze Marga, Ilze Ramba, Silvija Tretjakova

Konsultante: Inese Lāčauniece

Redaktore: Ilze Stikāne

Datorgrafikas noformējums: Alise Štrause

Ilustratore: Marita Maizīte

Izdevuma daļēja pārpublicēšana atļauta nekomerciālos nolūkos, pirms teksta fragmenta norādot tā izdevēju.

Atļauju pārpublicēt visu dokumentu var pieprasīt LNB Bērnu literatūras centrā
Mūkusalas ielā 3, Rīga, LV1423.

Tālr.: +371 67716040

E-pasts: berni@lnb.lv

Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) lasīšanas veicināšanas programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2023” īstenošanai, kā arī integrēšanai mācību stundās LNB Bērnu literatūras centrs piedāvā metodisko materiālu, kurā tuvāk aplūkotas kolekcijas grāmatas.

Lasītprasme ir viena no pamatprasmēm, kurā pamatojas skolēnu attīstības iespējas. Šīs prasmes nostiprināšana pamatzglītībā ir viens no galvenajiem obligātās izglītības uzdevumiem. Lasīšanas veicināšanas programmas, ko finansē LR Kultūras ministrija, ir atbalsta mehānisms, lai brīvprātīgā iesaistē daudzveidīgās lasīšanas nodarbībās tiktu trenēta lasīšanas tehnika, rosināta kritiskā domāšana un veidotos lasītprīeks. Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma “PIRLS 2021” rezultāti liecina, ka Latvijas sākumskolas skolēnu lasītprasme pēdējos gados ir pasliktinājusies, tādēļ nepieciešama visu iesaistīto pušu kopīga, efektīva rīcība. Analizējot iepriekšējo gadu pieredzi, pedagogi ir norādījuši, ka, dažādojot metodes un izmantojot brīvā laika lasīšanas iespējas, tiek atbalstīts kvalitatīvs mācību process arī tiem skolēniem, kam lasītprasme ir nepietiekamā līmenī.

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” piedāvā kvalitatīvas, augstu novērtētas literatūras izlasi noteiktos vecumposmos, izvēlētās grāmatas atbilst bērnu interesēm, vecumposma vajadzībām, uzrunā lielu daļu bērnu personiski un veido pozitīvu pamatu bērnu psiholoģiskai sasaistei ar grāmatām.

Programmas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija” ietvaros bērniem ir iespēja doties uz bibliotēkām saņemt lasīšanai grāmatas, patstāvīgi lasīt, kā arī apspriest un par tām diskutēt ar vienaudžiem.

Pielāgojot programmu un nodrošinot pedagogiem iespēju efektīvāk to izmantot ikdienas darbā lasītprasmes attīstīšanai, ir sagatavots šis metodiskais materiāls un mācību līdzekļi (darba lapas), kuros izmantoti programmas 2023. gadam izvēlētie literatūras kolekcijas darbi. Atbalsts skolotājiem ir arī šo grāmatu pieejamība skolas bibliotēkās, kuras pieteikušas savu dalību programmai.

Metodisko materiālu elektroniskais izdevums satur nodarbību aprakstus un darba lapas. Ir formulēti mācību mērķi, sniegta papildinformācija, piedāvātas dažādas spēles, radošās rakstīšanas un citi mākslinieciskās pašizpaušmes uzdevumi, diskusiju temati, testi, jautājumi uzdevuma izpratnei, ko viegli izmantot lasītprasmes attīstīšanai, veicinot dažādas caurviju prasmes.

2023. gada lasāmo un vērtējamo 24 grāmatu kolekciju veido 9 oriģinālliteratūras darbi un 15 tulkojumi no 8 valodām – poļu, katalāņu, lietuviešu, franču, igauņu, zviedru, vācu un slovāku. Grāmatu klāsts ir tematiski daudzveidīgs, tas rosina iedziļināties gan aktuālajās mūsdienu problēmās, gan ļauj ielūkoties pagātnē, gan aizrauj ar pasakainu fantāzijas lidojumu. Kolekcijā varam lasīt dzeju, aplūkot un izpētīt komiksus, skandēt skaitāmpantus, izvēlēties un aizrautīgi lasīt romānus, lēnām baudīt stāstu krājumus un priecāties par lielisko ilustratoru devumu.

Svarīgs publicitātes elements un grafiskais organizators ir “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2023” plakāts. Tikko lasītāji bibliotēkā ierauga gadu no gada līdzīgā stilistikā veidoto plakātu, lasīšana var sākties. Plakātus rekomendējam izvietot ne vien bibliotēkā, bet arī publiski plašāk pieejamās vietās – skolas gaitējos, klasēs, kā banerus mājaslapā un citur. Tādam nolūkam ir pieejami atbilstoši formāti LNB mājaslapā www.lnb.lv.

“Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas 2023” informatīvais buklets ir adresēts visu vecumgrupu dalībniekiem. To var lietot kā vienotu izdevumu, bet var arī sagriezt trīs daļās. Pirmajā daļā sniegta informācija par programmu vispār un to, kā soli pa solim tajā iesaistīties, kā arī parādītas pieaugušajiem piedāvātās grāmatas, bet sekojošās divas daļas var noderēt bērniem un jauniešiem par grāmatzīmēm ar atgādinājumu, kuras grāmatas vēl jāizlasa.

Vecāku žūrijas grāmatu kolekcija ietver daiļliteratūras grāmatas, kas stāsta par attieksmi pret bērniem, rosina izpratni, kā palīdzēt bērniem un pusaudžiem pārvarēt “augšanas grūtības”, veicina saprašanos. Vecāki, skolotāji un bibliotekāri, iesaistoties kopīgā lasīšanā, rāda skolēniem pozitīvu piemēru un apliecina, ka laba lasītprasme un draudzība ar grāmatu ir ļoti svarīga.

Programmas noslēdzošais posms ir atsauksmju un sava vērtējuma par lasītajām grāmatām uzrakstīšana elektroniskajā novērtējuma anketā. Anketas piekļuves kodus un citu informāciju var atrast LNB mājaslapā www.lnb.lv. Pirms anketas aizpildīšanas vēlams aicināt īsi formulēt vai arī pārrunāt ar lasītājiem, kāda ir izvēlētajās grāmatas galvenā doma un kā varētu raksturot kādu no galvenajām personām, piekodinot, ka nevajadzētu atstāstīt grāmatas saturu. Lai vērtējums būtu personisks un spētu ieinteresēt arī citus izlasīt konkrēto grāmatu, vēlams mudināt neizmantojot tādus apzīmējumus kā, piemēram, “interesanta”, “patika”, “daudz notikumu”.

Lasītāju rakstītos grāmatu vērtējumus parasti izlasa arī autori, un tie viņus iedvesmo turpmākajam darbam. Veiksmīgāk formulētie vērtējumi tiek citēti Lielajos lasīšanas svētkos, kuri parasti notiek Latvijas Nacionālajā bibliotēkā nākamā gada martā. Savukārt katra lasītāju žūrija lasīšanas un vērtēšanas posmu noslēdz ar kopīgi rīkotiem svētkiem savā bibliotēkā vai skolā.

BĒRNU ŽŪRIJAS 2023

5+ vecuma grupas grāmatas

Anete Melece
Pazudušais miedziņš
Rīga: Liels un mazs, 2022.

Anete Melece (1983) ir starptautiskus panākumus guvusi animācijas filmu autore, māksliniece, grāmatu ilustratore un rakstniece, kas dzīvo Latvijā un Šveicē. Ieguvusi bakalaura grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās komunikācijas nodaļā un maģistra grādu animācijā Lucernas Lietišķās zinātnes un mākslas universitātē. 2019. gadā debitējusi bērnu literatūrā ar bilžu grāmatu “Kiosks”, kas veidota pēc pašas autores animācijas īsfilmas “Kiosks” (2013). Saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2019).

Nodarbība NEPARASTIE SAPŅOTĀJI

MĒRĶIS – veicināt bērnu fantāziju un radošo pašizpausmi zīmējot.

MATERIĀLI: 1. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar bērniem literārās pasakas notikumus, pievēršot uzmanību neparastajiem stāstiem, ko tētis lasa meitai pirms gulētiešanas (5.-6. lpp.) un mantiņām (9.-10. lpp.), kas palīdz meklēt pazudušo miedziņu.**
- **Izdalīt bērniem krāsainos zīmuļus, darba lapu.**
- **Aicināt izvēlēties vienu no darba lapā minētajiem tēliem, iztēloties to kā dzīvu personu un uzzīmēt, par ko tas varētu sapņot.**
- **Uzzīmēto kopīgi pārrunāt, pastāstot, cik viegli vai grūti bija iztēloties šo sapni un to uzzīmēt.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Cik bieži tu sapņo?
- ◆ Vai tu atceries savus sapņus?
- ◆ Pastāsti par kādu interesantu sapni, ko atceries!

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu domā, kādēļ cilvēkam nepieciešams gulēt?
- ◆ Ko tu dari pirms gulētiešanas, lai labāk aizmigtu?
- ◆ Vai kāds tev ir dziedājis dziesmiņu pirms gulētiešanas? Ja ir dziedājis, lūdzu, pastāsti!
- ◆ Vai tev ir kāda mīļa grāmata, ko tu lasi vai klausies pirms gulētiešanas?
- ◆ Pastāsti, kā, tavuprāt, varētu izskatīties miegs!
- ◆ Ko nevajadzētu darīt, lai vakarā neaizbaidītu miegu?

Mīklu pēcpusdiena. Bērni min un sacer savas mīklas par lietām, kas nepieciešamas vakarā pirms gulētiešanas.

- **Ne koks, ne cilvēks, tomēr lapu un prāta diezgan. (Grāmata)**
- **Otram rāda, pats neredz. (Brilles)**
- **Zoss ar četriem deguniem. (Spilvens)**
- **Stikla miesa, koka kauli. (Logs)**
- **Četras kājas, bet uz priekšu netiek. (Krēsls)**
- **Smuka, smuka meitiņa, jo smukāks vainadziņš. (Skapis)**
- **Jau sen gatava, bet katru vakaru un rītu taisāma. (Gulta)**
- **Aitai četras līpas. (Sega)**
- **Dienā tukšs, naktī pilns. (Pakaramais)**
- **Maza, maza mājiņa, bleķa jumtiņš, glāžu skurstenītis. (Lampa)**
- **Otram rāda, pats neredz. (Spogulis)**
- **Kādi zobi nekož un neēd? (Ķemmes zobi)**
- **Vīrs iet dienu un nakti, nekur nevar aiziet. (Pulkstenis)**

Nodarbība SPĒLE “VAI TAS DER?”

MĒRĶIS – veicināt prasmi formulēt savas domas.

MATERIĀLI: necaurspīdīgs maiss ar dažādiem priekšmetiem (piemēram, ķemme, ābols, grāmata, pildspalva, zīmulis, šaha figūra, knupis, poga, dzēšgumija, cimds, rotaļlieta, dvielis, ziepes, zobu birste, spogulis, lupa, ūdens pudele, brilles, švamme, konfektes, matu sprādze, zeķe, burbuļu pūšamais, pidžama, papīra lapa, lūpu krāsa, dzijas kamols, naudas maks, vēstule, čības u. c.)

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Aicināt bērnus sasēsties aplī, kura vidū nolikts maiss ar priekšmetiem.**

Aicināt bērnus pa vienam neskatoties vilkt no maisa ārā vienu priekšmetu un atbildēt uz jautājumiem.

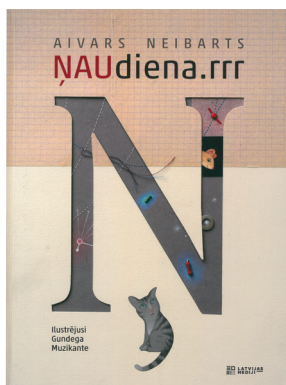
- **Kas tas ir?**
 - **Vai tas ir nepieciešams, lai sagatavotos gulētiešanai?**
 - **Ja ir nepieciešams, kādam nolūkam?**
 - **Ja nav nepieciešams, kam to vislabāk izmantot?**
- **Kopīgi pārrunāt, ko vislabāk darīt un nedarīt pirms gulētiešanas, lai ātri aizmigtu un labi gulētu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai tev patīk pirms miega lasīt? Mini piemēru, ko vislabāk lasi!
- ◆ Ko tu dari, ja nenāk miegs?
- ◆ Kā tu domā, vai pastāv "miega centrāle"? Ja tāda būtu, ko tā darītu un kas tajā strādātu?
- ◆ Kur, tavuprāt, vislabāk meklēt pazudušo miegu? Lūdzu, pamato savu atbildi.
- ◆ Kā, tavuprāt, vajag rīkoties, ja kādam pazudis miegs?

"Es daru tā" – parādīt, kāda ir visērtākā un neērtākā poza, kādā bērni ir gulējuši vai redzējuši kādu citu gulēt.

Aivars Neibarts
NAUdiena.rrr
Rīga: Latvijas mediji, 2023.

Aivars Neibarts (1939–2001), zināms arī kā Ņurbulis, ir latviešu rakstnieks, astoņu dzejoļu krājumu autors. Viņa dzeja bērniem izdota desmit grāmatās. Publicējies daudzos periodiskajos izdevumos, almanahā “Dzejas diena” un bērnu dzejas almanahā “Garā pupa”. Bijis Vides aizsardzības kluba biedrs, piedalījies kinofilmās “Dzīvīte” (1989), “Rokenrols Baltijā” (1991, dziesmas “Apvij rokas” vārdu autors), filmējies Unas Celmas filmā “Krustceles” (1990). Neibarts ir pazīstams ar neoloģismu jeb jaunvārdu darināšanu.

Gundega Muzikante (1964) ir latviešu māksliniece, kura pārsvarā ilustrē bērnu un jauniešu grāmatas. Mācījusies Latvijas Mākslas akadēmijas grafikas nodaļā. Viņas ilustrētās grāmatas vairākkārt nominētas Latvijas Grāmatizdevēju asociācijas gada skaistāko grāmatu konkursā “Zelta ābele”. Viņa ieguvusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2014, 2022) un Pastariņa prēmiju (2011). Zīmējusi ilustrācijas arī bērnu žurnāliem “Zīlīte”, “Ezis”, arī žurnāliem “Dārza pasaule”, “Dārzā”, “Mūsmājas”. Animācijas filmas “Dzeguze un viņas 12 vīri” māksliniece. 2016. gadā radījusi dizainu sudraba 5 eiro monētai “Pasaku monēta II. Eža kažociņš”, kas ieguva balvu “Latvijas gada monēta 2016”.

Nodarbība NOSKAIDRO NEZINĀMO VĀRDU

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni un sniegt zināšanas par seniem vārdiem.

MATERIĀLI: 3. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pajautāt nodarbības dalībniekiem, vai viņi dzejoļos ir pamanījuši kādus nedzirdētus, neparastus vārdus.**
- **Izdalīt bērniem darba lapas un palūgt viņus izlasīt tur minētos vārdus. Aicināt izteikt savas domas, ko katrs vārds varētu nozīmēt. Ieteicams nolasīt konkrēto dzejoli norādītajā lappusē, lai vārds parādās kontekstā.**
- **Paskaidrot tos vārdus, kurus nodarbības dalībnieki nezina, vai aicināt izmantot vārdnīcas un citus informācijas avotus (tezaurs.lv u.c.), lai noskaidrotu vārdu nozīmi.**
- **Ja nodarbības dalībnieki vēl neprot lasīt, darba lapā esošos vārdus var nolasīt.**
- **Aicināt bērnus nosaukt citus neparastus vārdus, kurus viņi zina.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc, tavuprāt, laika gaitā rodas jauni vārdi un aizmirstas daļa veco?
- ◆ Kā tu juties, lasot dzejoļus ar nezināmiem vārdiem?

Dzejoļu krājumā ir vairāki dzejnieka darināti jaunvārdi, piemēram, “ņaudiena”, “mākoņspilvens”, “debesliepas”, “bezsunība”, “vakaršodien” u. c. Strādājot grupās, izveidojiet savus jaunvārdus, pēc tam iepazīstiniet ar tiem pārējos.

Nodarbība IZVEIDO SAVU DZEJOLI

MĒRĶIS – veicināt radošu pašizpaušmi un interesi par dzeju.

MATERIĀLI: 4. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ ***Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas un paskaidrot uzdevumu: izmantojot vārdus un vārdu savienojumus no darba lapā piedāvātājiem dzejoļiem, izveidot savu nelielu dzejoli.***
- ➔ ***Ja nepieciešams, var izmantot arī citus dzejoļus no dzejoļu krājuma.***
- ➔ ***Pēc uzdevuma izpildīšanas aicināt nodarbības dalībniekus nolasīt savus jaunizveidotos dzejoļus.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc ir svarīgi būt priecīgiem un labā noskaņojumā?
- ◆ Vai esam vērīgi un spējam pamanīt interesantās lietas? Kādas tās var būt?
- ◆ Ko jaunu mēs šodien (šonedēļ, šomēnes, šoruden utt.) esam ieraudzījuši, uzzinājuši, piedzīvojuši?

Izvēlēties vienu dzejoli un uzzīmēt tam savu ilustrāciju. Pēc tam izveidot zīmējumu izstādī.

Nodarbība PABEIDZ ZĪMĒJUMU

MĒRĶIS – rosināt iztēli, veicināt radošu pašizpaušmi.

MATERIĀLI: 5. darba lapa, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ ***Aicināt nodarbības dalībniekus izpētīt ilustrācijas 14. un 15. lappusē un atbildēt uz jautājumu, kādi dzīvnieki un augi tur ir attēloti.***

- ***Izdalīt darba lapas un aicināt bērnus pabeigt zīmējumu, apkārt saulespuķei uzzīmējot savus mīļākos dzīvniekus un augus.***
- ***Pēc uzdevuma izpildīšanas bērni iepazīstina ar saviem zīmējumiem, pastāsta, kas tajos attēlots.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā, tavuprāt, tapušas dzejoļu krājuma ilustrācijas? Vai esi pamanījis tajās ko interesantu?
- ◆ Kura ilustrācija tev patīk visvairāk? Kāpēc?
- ◆ Grāmatā vairākkārt ir attēlots vīrs ar garu, sirnu bārdu. Kas, tavuprāt, viņš varētu būt?

Apskatīt arī citas grāmatas ar Gundegas Muzikantes ilustrācijām.

Ieva Samauska
Soliņš un Miskaste
Rīga: Pētergailis, 2022.

Rakstniece **Ieva Samauska** (1969) dzimusi Saldū, studējusi žurnālistiku Latvijas Universitātē un strādājusi dažādos preses izdevumos. 2004. gadā iznākusi viņas pirmā grāmata "Starp diviem sirdspukstiem". Bērnu literatūrā debitējusi ar dzejoļu krājumu "Kā uzburt sniegu" (2006), kurš bijis pamatā dzejas izrādei, kas iestudēta Latvijas Nacionālajā teātrī. Viņa ir viena no ražīgākajām mūsdienu bērnu grāmatu autorēm.

Māksliniece **Anete Bajāre-Babčuka** (1991) mācījusies Jaņa Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolā, kā arī studējusi tēlniecību un grafiku Latvijas Mākslas akadēmijā. Anetei patīk lasīt grāmatas un tās ilustrēt. Mākslinieci iedvesmo nekārtīgas bērnistabas, nejauši kluso dabu salikumi svešās mājās un dažādas slepus novērotas situācijas. Vislielākie iedvesmas avoti ir viņas divas meitas, kuru ikdienas ainas māksliniece izbauda, notverot ilustrācijās.

Nodarbība SOLIŅŠ, KAS IR SOLIŅŠ?

MĒRKIS – rosināt iztēli, veicināt prasmi izteikties.

MATERIĀLI: Dažādas rotaļlietas vai citi priekšmeti.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt grāmatas "Soliņš un Miskaste" notikumus.**
- **Uzaicināt bērnus piedalīties rotaļā.**
- **Uzaicināt bērnus sastāties aplī un katram izvēlēties kādu priekšmetu. Piemēram, rotaļu lācīti. Uzdevums – iztēloties un pastāstīt, kā konkrētajam priekšmetam var noderēt soliņš. Rotaļu turpinām ar kādu citu rotaļlietu vai priekšmetu.**
- **Kad spēle izspēlēta, pārrunāt, kā visinteresantāk tika pielietots soliņš.**
- **Uzaicināt bērnus pastāstīt par savu pagalmu, vai tur atrodas soliņš un miskaste un kas pagalmā ir īpašs.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā Soliņš sevi raksturo?
- ◆ Kāda palīdzība nepieciešama mazajam Cirslītim?
- ◆ Kas Soliņam nepatīk sevī?
- ◆ Kā vīri izmanto Soliņu, par ko viņi sarunājas?
- ◆ Kāds pārpratums atklājas vīru sarunās?

- ◆ Kā baltais Kaķītis nosauc Soliņu?
- ◆ Ko sievas puķainās platmalēs un rudzupuķu zilās kleitās dara pie Soliņa?
- ◆ Kas ir bijusi Miskaste, ko viņa par sevi stāsta?
- ◆ Kādas ir Miskastes prasmes?
- ◆ Kāpēc Soliņš Miskastei saka: "Izklausās drīzāk pēc Burvju Lādītes nevis Miskastes"?

Apskatīt un tuvāk izpētīt skolas vai bibliotēkas pagalmu, pārrunāt par lietām un priekšmetiem, kas atrodas pagalmā.

Nodarbība MAZAM BŪT IR LABI

MĒRĶIS – iepazīt dažādus soliņa pielietojuma veidus.

MATERIĀLI: 6. darba lapa, papīrs, rakstāmpiederumi, krāsainie zīmuļi, zīmēšanas papīrs.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt grāmatas "Soliņš un Miskaste" notikumus, pievēršot uzmanību soliņa lietderībai.**
- **Izdalīt darba lapas, aicināt izpildīt 1. un 2. uzdevumu. Paskaidrot mazāk zināmos vārdus, piemēram, ksilofons, megafons, skautu ugunsurs.**
- **Pārrunāt izpildīto 1. un 2. uzdevumu.**
- **Pārrunāt soliņa daudznozīmīgumu.**
- **Kopīgi pārrunāt un izpildīt 3. uzdevumu.**
- **Kopīgi aplūkot grāmatas ilustrācijās attēloto soliņu.**
- **Izdalīt zīmēšanas lapas un krāsainos zīmuļus.**
- **Aicināt uzzīmēt dažādus soliņus – apgāztu soliņu, lidojošu soliņu, peldošu soliņu...**
- **Kopīgi pārrunāt uzzīmētos soliņus un aicināt bērnus izdomāt soliņiem vārdus, piemēram, Saulainais, Ceriņš, Svītrainais, Raibais, Rūtainais, Skumjais...**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai Soliņa dzīve ir garlaicīga?
- ◆ Kurš grāmatas tēls saka: "Mazam būt ir labi. Var redzēt, cik pasaule liela"?
- ◆ Kā Soliņš sevi vērtē?
- ◆ Lai būtu par kaut ko citu, kas ir jādara?
- ◆ Kādas spējas, tavuprāt, atklājas sapņos?
- ◆ Kā Soliņu iedvesmo Miskaste?
- ◆ Kurš soliņš tavā apkārtnē tev patīk vislabāk, ko tu vari par to pastāstīt?
- ◆ Par ko Soliņš sapņoja bērnībā?
- ◆ Kādā krāsā meistars nokrāso Soliņu? Kā tagad izskatās Soliņš?
- ◆ Kas Soliņš var būt tagad?

Izlikt izstādē zīmējumus, kopīgi izdomāt izstādes nosaukumu.

MĒRĶIS – atraisīt fantāziju, veicināt radošo pašizpausmi.

MATERIĀLI: papīrs, rakstāmpiederumi, zīmēšanas papīrs, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ***Pārrunāt pasakas notikumus, pievēršot uzmanību Soliņa pārvērtībām.***
- ***Piešķirt dalībniekiem lomas Rakstnieks un Ilustrators.***
- ***Rosināt darbu grupās, kur ietilpst 1 vai 2 rakstnieki un tāds pats skaits ilustratoru. Uzdevums – izdomāt, uzrakstīt un ilustrēt turpinājumu grāmatai “Soliņš un Miskaste” par tēmu “Milzis atnāca. Un tad sākās”.***
- ***Lai raitāk izdomātu pasaku un varētu uzzīmēt turpinājumu, kopīgi pārrunāt jautājumus par Milža dzimto vietu, kāda tā varētu būt, kāpēc viņam ir jāierodas pagalmā. Kas notiek, kad Milzis satiek Soliņu, vai tās ir sarunas, vai viņiem ir burvju spējas, vai notiek kauja? Kā stāstā iesaistās Miskaste? Kāds varētu būt noslēgums? Kas mainījies un kāds tagad izskatās pagalmā un Soliņš? Kur palicis Milzis?***
- ***Noslēgumā uzaicināt dalībniekus izlasīt uzrakstīto pasakas turpinājumu un iepazīstināt ar savu zīmējumu.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu domā, kāpēc ir labi, ja pagalmā ir soliņš? Kā tu vērtē veco Soliņu un atjaunoto, meistara nokrāsoto?
- ◆ Kādas spēles var spēlēt pie pagalma soliņa?
- ◆ Vai pagalma soliņš var būt spēļu galdiņš?
- ◆ Kam pieder Uzpirkstenis?
- ◆ Kādas burvju spējas varētu būt Soliņam un Miskastei?
- ◆ “Milzis atnāca. Un tad sākās.” Kas, tavuprāt, notiks tālāk?

Izlasīt pasaku no Kēstuša Kasparaviča grāmatas “Īsi stāstiņi par lietām” (Rīga: Pētergailis, 2016.)

Anna Oņihimovska
Klimpas kungs un burinieks
Rīga: Latvijas mediji, 2023.

Poļu rakstniece **Anna Oņihimovska** (1952) studējusi filoloģiju Varšavas Universitātē un vairākus gadus strādājusi par izdevēju. 1980. gadā debitējusi literatūrā ar dzejoļu krājumu bērniem "Ja man būtu zirgs". Sarakstījusi vairāk nekā piecdesmit grāmatu bērniem, pusaudžiem un pieaugušajiem. Daudzu lugu un filmu scenāriju autore. Saņēmusi daudz prestižu balvu Polijā un ārzemēs. Viņas darbi publicēti arī ungāru, franču, slovēņu, lietuviešu, korejiešu, vācu, zviedru, itāļu un ķīniešu valodās. Bijusi Starptautiskās Bērnu un jaunatnes literatūras padomes (IBBY) Polijas nodaļas prezidente. Kopš 2014. gada viņa dzīvo Lundā (Zviedrijā).

Natalija Jabłońska (1993) ir poļu ilustratore un grafiskā dizainere. 2018. gadā ieguvusi mākslas maģistra grādu Jana Matejko Tēlotājmākslas akadēmijā Krakovā. Viņa ir ilustrāciju autore 3 bērnu grāmatām, latviski tulkota "Klimpas kungs un burinieks". Sadarbojusies ar Pigeon Animation Studio un citām animācijas studijām, radošām organizācijām. Ilustrācijas no grāmatas poļu valodā iespējams apskatīt šeit: <https://www.behance.net/gallery/137826159/Pan-Kluska-i-zaglowiec>.

Nodarbība PALĪDZI KLIMPAS KUNGAM SAKĀRTOT ISTABU

MĒRĶIS – veicināt izpratni par kārtīgas un tīras vides uzturēšanu kā vērtību. Veicināt loģisko domāšanu.

MATERIĀLI: 7. darba lapa, zīmulis vai pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt bilžu grāmatas saturu, īpaši akcentējot epizodes, kur tēlotas Klimpas kunga istabas un tur valdošā nekārtība.**
- **Izdalīt bērniem darba lapas un zīmuļus vai pildspalvas. Izlasīt un izskaidrot uzdevuma nosacījumus un rosināt darbu individuāli vai grupās.**
- **Pēc uzdevumu veikšanas kopīgi pārrunāt rezultātus visos piecos uzdevumos. Pārrunājot, kā veicies piektajā uzdevumā, jautāt par lietām, kurām nav sanācis atrast atbilstošu vietu. Mēģināt kopīgi to atrast. (Sporta kurpe ir vienīgā, kurai varētu neatrasties atbilstoša vieta, jo nav piedāvāts apavu plaukts.)**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāda ir grāmatas galvenā doma?
- ◆ Kā tu domā, kāpēc Klimpas kungam ir tik daudz mantu?

- ◆ Cik daudz mantu cilvēkam vajag, lai būtu laimīgs?
- ◆ Ko tu ieteiktu darīt cilvēkiem, kuri nespēj tikt galā ar savu nekārtīgo vidi?
- ◆ Vai tu šķiro savu apģērbu pēc gadalaikiem? Ko tu dari ar gadalaikam neatbilstošām drēbēm?
- ◆ Tavuprāt, kas ir jādara, lai mājās vienmēr būtu kārtība? Vai tas vispār ir iespējams?
- ◆ Tavuprāt, kurā istabā ir grūtāk vai vieglāk uzturēt kārtību? Kāpēc?
- ◆ Vai tu atbalsti darbu sadalīšanu starp ģimenes locekļiem, lai uzņemtu kopīgi lietojamās telpas? Kuram, tavuprāt, ir jāuztur kārtība kopīgi lietojamās telpās?

Izlasīt pasaku par Kiku Miku un Nekārtības rūķīti lietuviešu rakstnieces Līnas Žutautes grāmatā “Kika Mika un Nekārtības rūķītis”.

Nodarbība ŠĶIRATLONS

MĒRĶIS – veicināt sapratni par vides tīrību un kārtību, un tās saglabāšanas svarīgumu, kā arī atkritumu šķirošanas prasmes.

MATERIĀLI: 8. darba lapa, krāsainie zīmuļi, šķēres, līme.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Pārrunāt bilžu grāmatas saturu, īpaši akcentējot stāstījumu par atkritumu šķirošanu.**
- ➔ **Izdarīt bērniem darba lapas, krāsainos zīmuļus, šķēres un līmi. Izlasīt un izskaidrot uzdevuma nosacījumus un rosināt darbu individuāli vai grupās. (Šķiratlona kartītes un paraugs šķirošanai iegūti no Latvijas Zaļā punkta mājas lapas <https://www.zalais.lv/aktuali/uzzinu-materiali>).**
- ➔ **Pēc uzdevumu veikšanas kopīgi pārrunāt rezultātus, par pamatu ņemot pareizo atbilžu paraugu.**

PAREIZĀS ATBILDES

Konteinerā STIKLAM

Konteinerā PLASTMASAI UN METĀLAM

Konteinerā PAPĪRAM, KARTONAM

Konteinerā SADZĪVES ATKRITUMIEM

Konteinerā ELEKTROIEKĀRTĀM

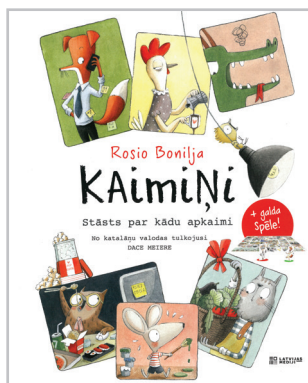

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc ir svarīgi šķirot atkritumus? Vai tu ikdienā šķiro atkritumus?
- ◆ Tavuprāt, kā Klimpas kungs jūtas, kad kopā ar Margrietiņas kundzi un dzīvniekiem ir sašķirojis visus atkritumus?
- ◆ Tavuprāt, kāpēc daļa cilvēku nešķiro atkritumus? Ko tu iesaki darīt, lai mainītu šo situāciju?
- ◆ Kā tu vērtē ikgadējo talkas dienu? Vai tu tajā piedalies?
- ◆ Vai tu gribētu piedalīties Latvijas Zaļā punkta "Šķiratlonā" vai "Šķiratlona piecīnā"?

Rosināt pievienoties Latvijas izlasei "Šķiratlonā" un parādīt īsto vietu plastmasai, stiklam, papīram un pārējai Eiropai: <https://skiratlons.lv/>. Šķirot gudrāk un piedalīties Latvijas Zaļā punkta "Šķiratlona piecīnā": <https://pieccina.zalais.lv/>.

Rosio Bonilja

Kaimiņi

Rīga: Latvijas mediji, 2023.

Rosio Bonilja (1970) ir ievērojama katalāņu bērnu grāmatu rakstniece un ilustratore, arī pedagoģe. Dzimusi Barselonā, studējusi uzņēmējdarbību un pedagoģiju, kā arī interesējusies par dažādām jomām – zīmēšanu, fotogrāfiju un reklāmu. Ir nodibinājusi savu uzņēmumu "Once", kas nodarbojas ar fresku veidošanu bērnu istabu interjerā, radījusi lieliskus sienu gleznojumus, ar kuriem ieguvusi starptautisku atzinību.

Autorei ir iznākušas ap 50 bērnu grāmatu, kas tulkotas un izdotas vairāk nekā 14 valodās.

Nodarbība ES PASAULĒ

MĒRĶIS – veicināt vērtību un pozitīvu attieksmi pret kaimiņiem.

MATERIĀLI: 9. darba lapa, A4 lapa, krāsainie zīmuļi, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ***Pārrunāt ar bērniem, ka mēs, cilvēki, pasaulē dzīvojam sabiedrībā, apkārt mums ir daudz citu cilvēku.***
- ***Izdalīt bērniem krāsainas līmlapiņas, darba lapu, A4 papīra lapas un krāsainos zīmuļus.***
- ***Aicināt veidot savas apkaimes kolāžu.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādi ir tavi kaimiņi, vai tu viņus pazīsti? Vai ir kādi kaimiņi, kurus tu nepazīsti?
- ◆ Kā tu iepazīnies ar kaimiņiem?
- ◆ Kā tu domā, kāpēc ir svarīgi iepazīt savu tuvāko apkaimi?
- ◆ Vai ģimenē esat pārrunājuši, kur tu vari doties viens pats un cik tālu?

Doties uz tuvāko bibliotēku un noskaidrot, kādi ievērojami cilvēki ir dzīvojuši jūsu apkaimē.

MĒRĶIS – rosināt bērnus domāt par labvēlīgu attiecību veidošanas ar kaimiņiem priekšnoteikumiem, pieklājību un smalkjūtību.

MATERIĀLI: 10. darba lapas kartītes, krāsainās atbilžu norādes.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt katram bērnam krāsaino atbilžu norāžu komplektu.**
- **Ļaut izvilkt kādam bērnam no grupas apgalvojuma kartīti un nolasīt to skaļi.**
- **Aicināt bērnus pacelt atbilstošākās krāsas norādi.**
- **Pārrunāt bērnu izvēli.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc ir svarīgi ar vecākiem pārrunāt, kā veidot draudzīgas attiecības ar kaimiņiem, vai gluži otrādi – atturēties?
- ◆ Kāpēc dažkārt rodas pārpratumi ar kaimiņiem?
- ◆ Vai esi kādreiz domājis, kāds tu esi kaimiņš citiem? Dalies savās pārdomās!

Izlasīt Einatas Carfati grāmatu “Kaimiņi” un Līvas Ozolas grāmatu “Eju meklēt!” un salīdzināt grāmatās risinātos stāstus.

MĒRĶIS – rosināt iztēli un vērīgumu, iepazīt savu mājvietu, veicināt piederības sajūtu.

MATERIĀLI: 11. darba lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Atmiņā iztēlojies savu māju un atbilde uz jautājumiem, kuri norādīti darba lapā.**
- **Mājās esot, pārliedzinies, vai tavas atbildes bijušas pareizas.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

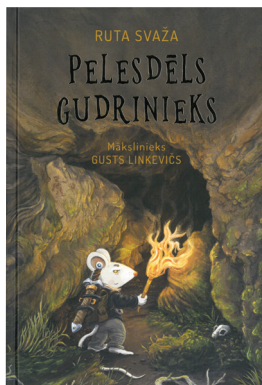
- ◆ Vai tev ir svarīgi, kādā mājā un ar ko kopā tu dzīvo?
- ◆ Vai savās mājās tu jūties drošs un pasargāts?
- ◆ Vai tev patīk vieta, kur tu dzīvo?

Uzzīmē savu māju un pastāsti par to.

BĒRNU ŽŪRIJAS 2023

9+ vecuma grupas grāmatas

Ruta Svaža
Pelesdēls Gudrinieks
Rīga: Zvaigzne ABC, 2022.

Ruta Svaža (1957) ir rakstniece un tulkoātāja. Viņa sarakstījusi divpadsmit grāmatas bērniem, no angļu valodas iztulkojusi ap divdesmit grāmatu. Sarakstījusi virkni bilžu grāmatu par meiteni Baibu. “Pelesdēls Gudrinieks” (2022) ir autorei pirmais romāns bērniem.

Gusts Linkevičs (1978) ir programmētājs, bērnu grāmatu ilustrators, skolotājs, galdnieks, kā arī kalnu taku skriešanas entuziasts. Viņš zīmē ar akvareli, tinti, zīmuļiem. Grāmatai “Pelesdēls Gudrinieks” vispirms tika uzzīmētas ilustrācijas, teksts radās pēc tam. Mākslinieks ilustrē ar precīzām detaļām un šķietami bez piepūles rada līdzsvaru savās ainās un šarmu savu varoņu manierēs.

Nodarbība ES UN TU – VARONIS

MĒRĶIS – rosināt pārdomas par varonību un to, kādam jābūt mūsdienu varonim.

MATERIĀLI: 12. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt pasakas galvenos notikumus.**
- **Pārrunāt jautājumus: Kas ir varonība? Kādam jābūt varonim? Vai ikkatrs no mums var būt varonis? Kādas rakstura īpašības raksturo varoni?**
- **Izdalīt darba lapas un pildspalvas.**
- **Darba lapā uzaicināt izpildīt 1. uzdevumu – apvilkt tās rakstura īpašības, kas raksturo Pelesdēlu Gudrinieku.**
- **Kopīgi pārrunāt Pelesdēla Gudrinieka raksturojumu.**
- **Darba lapā uzaicināt izpildīt 2. uzdevumu – sevis raksturojumu, kad jāuzraksta un jāpamato trīs nozīmīgas sava rakstura īpašības.**

→ **Kopīgi pārrunāt, kādas īpašības būtu nepieciešamas, lai kļūtu par varoni.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kur notiek pasakas darbība?
- ◆ Ar kādiem pārbaudījumiem jāsastopas Pelesdēlam Gudriniekam?
- ◆ Kas, tavuprāt, ir vislielākais pārbaudījums?
- ◆ Kuras personas pelēnam palīdz grūtajā ceļā, kuras kavē?
- ◆ Kā tu raksturotu Baismu un Gaismu?
- ◆ Kāda ir Vārnas Plāpkules loma un raksturs pasakas gaitā?
- ◆ Kas ir vilkači un kāds ir Vilka Drēbnieka noslēpums?
- ◆ Kā tu raksturotu Pelesdēlu stāsta sākumā un pasakas noslēgumā? Kas ir mainījies?

Noskatīties animācijas filmu “Lielais Indriķis” un salīdzināt Pelesdēlu Gudrinieku un Lielo Indriķi.

Nodarbība PELESDĒLS GUDRINIEKS DZĪVO TĀLĀK

MĒRĶIS – veicināt radošo pašizpausmi, rosināt fantāziju.

MATERIĀLI: 13. darba lapa, A4 papīra lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt pasakas galvenos notikumus.**
- **Izdalīt 13. darba lapu un pildspalvas.**
- **Aicināt aplūkot darba lapas zīmējumus.**
- **Aicināt sacerēt savu pasaku par pelēnu, iedvesmojoties no ilustrācijām, jo arī grāmatai vispirms tapa ilustrācijas.**
- **Aicināt nolasīt savas sacerētās pasakas.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kad dzimis Pelesdēls Gudrinieks?
- ◆ Kas ir noticis Dziļmežā, kā dēļ Pelesdēls Gudrinieks izlemj doties meklēt un atgūt pazudušo dimantu Saulei?
- ◆ Kā Pelesdēls palīdz mazajiem ērgļa bērniem un kā vēlāk viņam palīdz ērglis?
- ◆ Kā tu raksturotu Virsraganu Burvi?
- ◆ Kā Gudrinieks izglābjas no purva?
- ◆ Kāpēc viņš nokļūst Zirnekļa tīklā un kāds ir glābšanās plāns?
- ◆ Ka notiek Pelesdēla Gudrinieka cīņa ar Baismu?
- ◆ Kā Pelesdēls un Gaisma atrod dārgakmeni?
- ◆ Tavas pārdomas par ilustrācijām – grāmatas varoņu attēlojums, krāsu izvēle.

Mājās uzzīmēt ilustrācijas savai pasakai par pelēnu, vēlāk izveidot izstādi.

MĒRĶIS – trenēt atmiņu un pievērst uzmanību pasakas notikumu loģiskajai gaitai.

MATERIĀLI: 14. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt pasakas galvenos notikumus.**
- **Izdalīt 14. darba lapu un pildspalvas.**
- **Aicināt izpētīt dotos pasakas darbības vietu nosaukumus, sastādīt notikumu karti.**
- **Pārrunāt notikumu secību.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Pastāstīt, kā izskatās Dziļmežs un Pelesdēla jumtistabiņa.
- ◆ Kā tu raksturotu Čūskas un Pelesdēla draudzību?
- ◆ Kādas sarunas tiek apspriestas tauriņu sapulcē?
- ◆ Vai, tavuprāt, Gudrinieks rīkojas pareizi, dodoties ceļā?
- ◆ Kāpēc viņš apciemo Dziļmeža Mākslinieci Ķirzaku?
- ◆ Kad Pelesdēls satiek ļauno Astonkāji? Vai Astonkājis patiešām ir ļauns?
- ◆ Kas notiek pie Krupja? Ko Krupis iedod Gudriniekam un kurā brīdī viņš to izmanto?
- ◆ Kas notiek uz ezera?
- ◆ No kā baidās Pindiāņu cilts peles?
- ◆ Kā Pūce izglābj Pelesdēlu?
- ◆ Kas pārsteidz Pelesdēlu, ieraugot Vilku Drēbnieku?
- ◆ Kā tu raksturotu Zirnekli un kas ir "ĻOTI INDĪGA INDE"?
- ◆ "Cik dažāda tomēr ir pasaule" – ko, tavuprāt, nozīmē šie vārdi? Kādas ir pelēna pārdomas?
- ◆ Kā veicas Gudriniekam, šķērsojot kalnu upi?
- ◆ Kā norit sastapšanās ar kaķēniem, cik bīstama tā var būt Pelesdēlam?
- ◆ Kā tu rīkotos Pelesdēla Gudrinieka vietā?

Kopīgi doties pārgājienā pa tuvāko apkārtni un izdomāt stāstu vai pasaku par kādu dabas objektu, putnu vai dzīvnieku, izmantojot "Propa kārtis" (15. darba lapa) – kartītes ar numurētām darbībām. Katrs dalībnieks izvelk 1 vai 2 kartītes un piedalās pasakas tapšanā.

1. Galvenais varonis.

2. Varonim uzliktie noteikumi vai aizliegums.

3. Noteikumu nepildīšana.

4. Varoņa došanās ceļā.

5. Uzdevums.

6. Tikšanās ar dāvinātāju.

7. Brīnumdāvanas.

8. Varoņa ierašanās.

9. Pretinieka pārcilvēciskās īpašības.

10. Cīņa.

11. Uzvara.

12. Atgriešanās.

13. Ierašanās mājās.

14. Viltus varonis.

15. Grūtie pārbaudījumi.

16. Nelaime pārvarēta.

17. Varoni pazīst.

18. Viltus varoni atmasko.

19. Pretinieku soda.

20. Laimīgas beigas.

Vitalija Maksvīte, Marjus Marcinkevičs, ilustrējusi Lina Itagaki

Bete un lidojošā dzimšanas dienas dāvana

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2022.

Vitalija Maksvīte (1981) ir lietuviešu dzejniece, izdevniecības "Alma littera" vadītāja, redaktore, lektore, radoša māksliniece un četru bērnu māte. Viļņas Universitātē ieguvusi maģistra grādu lietuviešu literatūrā. Viņas debijas dzejas krājums iznācis 2015. gadā. Organizē mācības jauniešiem rakstniekiem, kā rakstīt grāmatas.

Marjus Marcinkevičs (1966) ir lietuviešu rakstnieks, kas raksta grāmatas bērniem un pieaugušajiem. Sarakstījis vairāk nekā septiņas bērnu grāmatas, kas tulkotas latviešu, angļu, franču, itāļu, grieķu un citās valodās. Raksta arī dzeju bērniem, kas ir asprātīga un humora pilna. 2017. gadā saņēmis Lietuvas IBBY apbalvojumu.

Lina Itagaki (1979) ir grāmatu un komiksu māksliniece. Universitātē Tokijā studējusi japāņu valodu un ieguvusi starptautisko ekonomikas bakalaura grādu, vēlāk ieinteresējusies par zīmēšanu un Viļņas Mākslas akadēmijā pabeigusi grafikas studijas. 2017. gadā debitējusi ar grāmatu „Sibīrijas haiku”, kas tulkota un izdota daudzās valstīs. Par šīs grāmatas ilustrācijām saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2020). Pašlaik Lina ir brīvmāksliniece, zīmē grāmatas bērniem un komiksus dažādiem starptautiskiem projektiem, piedalās starptautiskos konkursos un izstādēs.

Nodarbība SVINAM KOPĀ

MĒRĶIS – rosināt iedziļināties sadzīves tradīcijās, attīstīt prasmes svinēt svētkus.

MATERIĀLI: balta A3 lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi, tāfele vai A1 lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar bērniem, kā kopīgi varētu svinēt dzimšanas dienu (piemēram, kādam ievērojamam cilvēkam, rakstniekam, bibliotēkai, grāmatas varonim, iedomu draugam u.t.t.).**
- **Aicināt bērnus sadalīties grupās (3–4 bērni).**
- **Izdalīt bērniem A3 lapas, pildspalvas un krāsainos zīmuļus.**
- **Uzaicināt sagatavot nelielu svētku aprakstu jeb uzzīmēt plānu dzimšanas dienas svinībām, atbildot uz sekojošiem jautājumiem.**
 - **Kas tie būtu par svētkiem?**
 - **Kā varētu organizēt svētku norisi (neliels sarīkojuma apraksts)?**
 - **Ko varētu dāvināt jubilāram?**
 - **Kādus viesus aicinātu ciemos?**

- **Lūgt grupas dalīties ar savām iecerēm svētku svinēšanai.**
- **Apspriest idejas un vienoties, kurus svētkus varētu kopīgi nosvinēt bibliotēkā.**
- **Apkopojot idejas, izveidot vienotu svētku programmu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Cik svarīgi ir saglabāt optimismu un nenokārt degunu? Dalies pārdomās!
- ◆ Kāda ir pati neparastākā dāvana, ko esi saņēmis svētkos?
- ◆ Kur varētu organizēt viskaļākās un visklusākās dzimšanas dienas svinības?
- ◆ Vai vienmēr iespējams saņemt tādu dzimšanas dienas dāvanu, kādu vēlies? Vai tam ir nozīme?
- ◆ Kā tu rīkotos, ja no debesīm nokristu cūciņa?
- ◆ Vai viegli ir izvēlēties dāvanu, ko pasniegt draugiem svētkos?

Kopīga svētku svinēšana – realizēt ideju par svētkiem bibliotēkā.

Nodarbība LAI LABI TEV UN MAN

MĒRĶIS – attīstīt prasmi pamatot savas domas.

MATERIĀLI: 16. darba lapa, balta A4 lapa, pildspalva, krāsainie zīmuļi un līme.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt stāsta notikumus, kur tēloti cirka dzīvnieki. Kā, tavuprāt, jūtas dzīvnieki tēlotajās situācijās? Kā varētu rīkoties, lai dzīvnieki justos labi? Situācijas ar dzīvniekiem stāstā:**
 - **furgons un noplukušie zvēri (46. lpp.),**
 - **nelaipna izturēšanās, draudi un zvēru skumjās acis (50. lpp.),**
 - **zirgs, kurš ir nokrāsots kā zebra, un viņam liek lidot (72. lpp.),**
 - **zvēru sišana ar pātagu (73. lpp.),**
 - **dzīvnieku lēkšana caur uguns apli (74. lpp.),**
 - **zvēru turēšana sprostos (55., 82. lpp.).**
- **Izdalīt darba lapas, baltas A4 lapas, līmi un zīmuļus.**
- **Aicināt bērnus izvēlēties vienu no darba lapā dotajiem zīmējumiem, izgriezt un pielīmēt otras lapas pirmajā logā un uzrakstīt, kas, viņuprāt, ir nepareizi. Lapas otrajā logā lūgt bērnus uzzīmēt un uzrakstīt, kā būtu jārikojas, lai dzīvnieki justos labi.**
- **Lūgt bērniem pastāstīt par saviem zīmējumiem un ieteikumiem, kā rīkoties, lai uzlabotu situāciju.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai, tavuprāt, cirka izrādēs ir jāpiedalās zvēriem? Lūdzu, pamato savu viedokli!
- ◆ Kā var zināt, ka dzīvnieks nejūtas labi?
- ◆ Kā rīkoties, ja redzi, ka citiem tiek darīts pāri?

- ◆ Vai esi kaut ko dzirdējis par dzīvnieku tiesībām Latvijā?
- ◆ Vai esi kādreiz palīdzējis nelaimē nonākušam dzīvniekam? Lūdzu, mini piemērus?
- ◆ Cik svarīgi ir justies labi?

Kopīgi iepazīties ar informāciju par Rīgas cirku - www.cirks.lv - un aiziet to iepazīt.

Nodarbība EJAM CIEMOS

MĒRĶIS – veicināt radošo pašizpausmi.

MATERIĀLI: 17. darba lapa, krāsains papīrs, šķēres.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Pārrunāt ar bērniem dzimšanas dienu svinēšanu.**

- **Kāpēc svinam dzimšanas dienas?**
- **Kā tu parasti svinī savas dzimšanas dienas?**
- **Kā Bete svinēja savu dzimšanas dienu?**
- **Pastāsti par kādu īpašu dāvanu, ko esi saņēmis dzimšanas dienā!**
- **Ko tu esi dāvinājis kadam citam dzimšanas dienā?**

→ **Mudināt bērnus paņemt sagatavotās krāsainās lapas un pēc 17. darba lapā dotā parauga izveidot tulpi.**

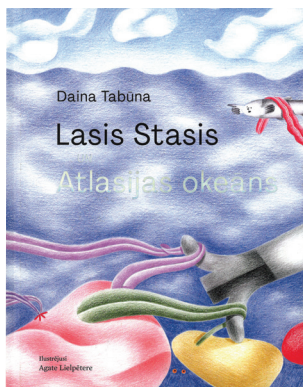
→ **Aicināt pastāstīt, kam viņš varētu uzdāvināt tulpi un kādos svētkos.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kuros svētkos parasti tiek dāvināti ziedi?
- ◆ Kādus ziedus varētu uzdāvināt Betei, Hannas kundzei, Betes mammai un vecmāmiņai?
- ◆ Kur tev patīk vislabāk tikties ar savu labāko draugu?

Atrodiet bibliotēkā grāmatas par ziediem un to nozīmi un parrunājiet tās, piemēram: Romanas Romanišinas un Andrija Lesiva bilžu grāmata “Karš, kurš pārvērtā Rondo” (Rīga: Liels un mazs, 2023.), Annas Sakses “Pasakas par ziediem” (Rīga: Zvaigzne ABC, 2014.)

Daina Tabūna
Lasis Stasis un Atlasijas okeāns
Rīga: Liels un mazs, 2022.

Latviešu rakstniece **Daina Tabūna** (1985) kopš 2000. gada publicē prozu un publicistiku kultūras medijos. 2014. gadā iznācis D. Tabūnas debijas stāstu krājums "Pirmā reize", kas ticis iekļauts BJVŽ Vecāku žūrijā 2015. gadā un ieguvis 3. vietu. Krājums nominēts Latvijas Literatūras gada balvai kategorijā "Labākā debija", 2016. gadā par stāstu "Pēdējais solis" D. Tabūna ieguvusi galveno balvu festivālā "Prozas lasījumi 2016". 2022. gadā iznākusi viņas pirmā prozas grāmata bērniem "Lasis Stasis un Atlasijas okeāns". Izdevniecība "The Emma Press" izdevusi viņas stāstu krājumu "The Secret Box" angļu valodā.

Agate Lielpētere (1995) ir latviešu māksliniece, kura pašlaik dzīvo un strādā Ļubļanā (Slovēnija). BJVŽ lasītāji viņu iepazīnuši ar ilustrācijām Agneses Vanagas grāmatai "Pagalma enciklopēdija jeb Kas tad tas?" (2020), kas BJVŽ 2021. gadā ieguva 1. vietu 5+ vecuma grupā, kā arī ar ilustrācijām vairāku mākslinieku kopdarbā grāmatā "Netikumīgie" (2021), kas BJVŽ 2022 bijusi iekļauta 15+ grupā. Grāmatu mākslas konkursā "Zelta ābele" dzejas krājums "Netikumīgie" saņēmis galveno balvu kategorijā "Grāmatas jauniešiem" (<https://www.agatelielpetere.com/about/>).

Nodarbība LAŠA STAŠA PIEDZĪVOJUMIEM PA PĒDĀM

MĒRĶIS – veicināt teksta izpratni, trenēt atmiņas noturību, atceroties laša Staša piedzīvojumus hronoloģiskā secībā.

MATERIĀLI: grāmata, 18. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Izdalīt darba lapas un pildspalvas. Izlasīt un izskaidrot uzdevuma nosacījumus un rosināt strādāt individuāli vai grupā.**

Zemāk minēti svarīgākie notikumi Laša Staša piedzīvojumā, bet pievienotajā kartē hronoloģiski numurētas vietas, kurās tie norisinājās. Ar citas krāsas sešstūriem apzīmētas vietas Staša mājupceļā.

Uzdevums.

1) Kartē baltajos kvadrātos ieraksti, kur atrodas Atlasijas okeāns, Baltijas jūra un Ziemeļjūra.

2) Izlasi notikumu aprakstu, atrodi kartē atbilstošo notikuma vietu un tā kārtas skaitli ieraksti tukšajā aplītī.

3) Salīdzini ar pareizajām atbildēm, pārrunā tās ar citiem.

→ **Pēc uzdevuma izpildes bērnu veikumu salīdzināt ar pareizajām atbildēm (sk. zemāk) un pārrunāt lasīto, uzdodot jautājumus uzdevuma izpratnei (sk. zemāk).**

PAREIZĀS ATBILDES NOTIKUMU HRONOLOĢISKĀ SECĪBĀ.

1. Laša Staša dzimtā Lašupes gultne, no kuras sākas ceļojums uz Atlasijas okeānu pie Atlasijas lašiem.
2. Upes ieteka Baltijas jūrā, kuras ūdeņos lašus medī treknuļi roņi.
3. Stasis satiek Veco Krabi, kurš viņam pastāsta par Atlasijas okeānu, kurā mīt visatlasītākie laši pasaulē.
4. Stasis iemaldās asaru daiļfigūru veidošanas sporta treniņā un nonāk Cūkdelfīnu (Janku) bandas ielenkumā.
5. Baltijas jūrā Stasi uzrunā mūžsens saguruša paskata valis, jautājot: "Kurp dodies, mazais lasi?".
6. Kāda himera apstiprina laša aizdomas – mazais lasis ir iepeldējis Ziemeļjūrā.
7. Neilgi pēc ierašanās Ziemeļjūrā Stasis satiek jaunu paziņu – mazu pusaugu lasīti Judīti un uzsāk kopīgu ceļu uz Atlasijas okeānu.
8. Ziemeļjūrā Stasis ar Judīti pavada brīnišķīgu vakaru briesmīgi sena bruņurupuča Dziesminieka sabiedrībā, kurš viņiem velta balādi.
9. Ziemeļjūrā Judīte iekļūst zvejas tīklā. Stasis turpina ceļu vienatnē.
10. Stasis uzduras zobenzivju pārim. Tie pastāsta, ka Stasis jau atrodas Atlasijas okeānā.
11. Atlasijas okeānā Stasis uzmeklē sugasbrāļus – īstos, rūdītos Atlasijas lašus (Judītes ģimeni).
12. Stasis uzsāk mājupceļu no Atlasijas okeāna.
13. Stasis sasniedz Ziemeļjūras līci un atkal satiek mūžsenā paskata vali, kuram pastāsta, kā sasniedzis Atlasijas okeānu.
14. Mājupceļā Baltijas jūrā Stasis satiek savu brālēnu Lavrentiju.
15. Upes (Lašupes) grīvā Stasis nonāk roņa mutē, bet veiksmīgi izglābjas no apēšanas.
16. Stasis sastop cilvēku, kurš viņu pārnes pāri (Ventas) Rumbai.
17. Stasis ir atgriezies savās mājās pie ģimenes dzimtajā Lašupē.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāda ir pasakas galvenā doma?
- ◆ Kādas rakstura īpašības palīdzēja Lasim Stasim pievarēt grūto ceļu līdz Atlasijas okeānam un atpakaļ uz mājām?
- ◆ Raksturo, kāda ir lasīte Judīte? Kāpēc Lasis Stasis nebeidz par viņu domāt vēl ilgi pēc viņas nonākšanas zvejnieku tīklā? Vai Tu arī mēdz domāt par sen nesatiktiem cilvēkiem?
- ◆ Vai vajag ticēt visam, ko kāds stāsta par citu cilvēku? Pamato savas domas.
- ◆ Kā vislabāk var iepazīt otru cilvēku?
- ◆ Kā tu domā, vai ceļot ir labāk vienatnē vai ar kādu kopā? Pamato savu atbildi.
- ◆ Kāds ir Lasis Stasis salīdzinājumā ar satiktajiem Atlasijas lašiem? Vai kāds ir labāks?
- ◆ Kāpēc, tavuprāt, cilvēks palīdz Lasim Stasim tikt pāri Rumbai? Vai tu esi piedzīvojis gadījumu, kad kāds svešs cilvēks bez lūgšanas palīdz? Kā tu tad juties? Vai tas mudina arī tevi palīdzēt citiem?

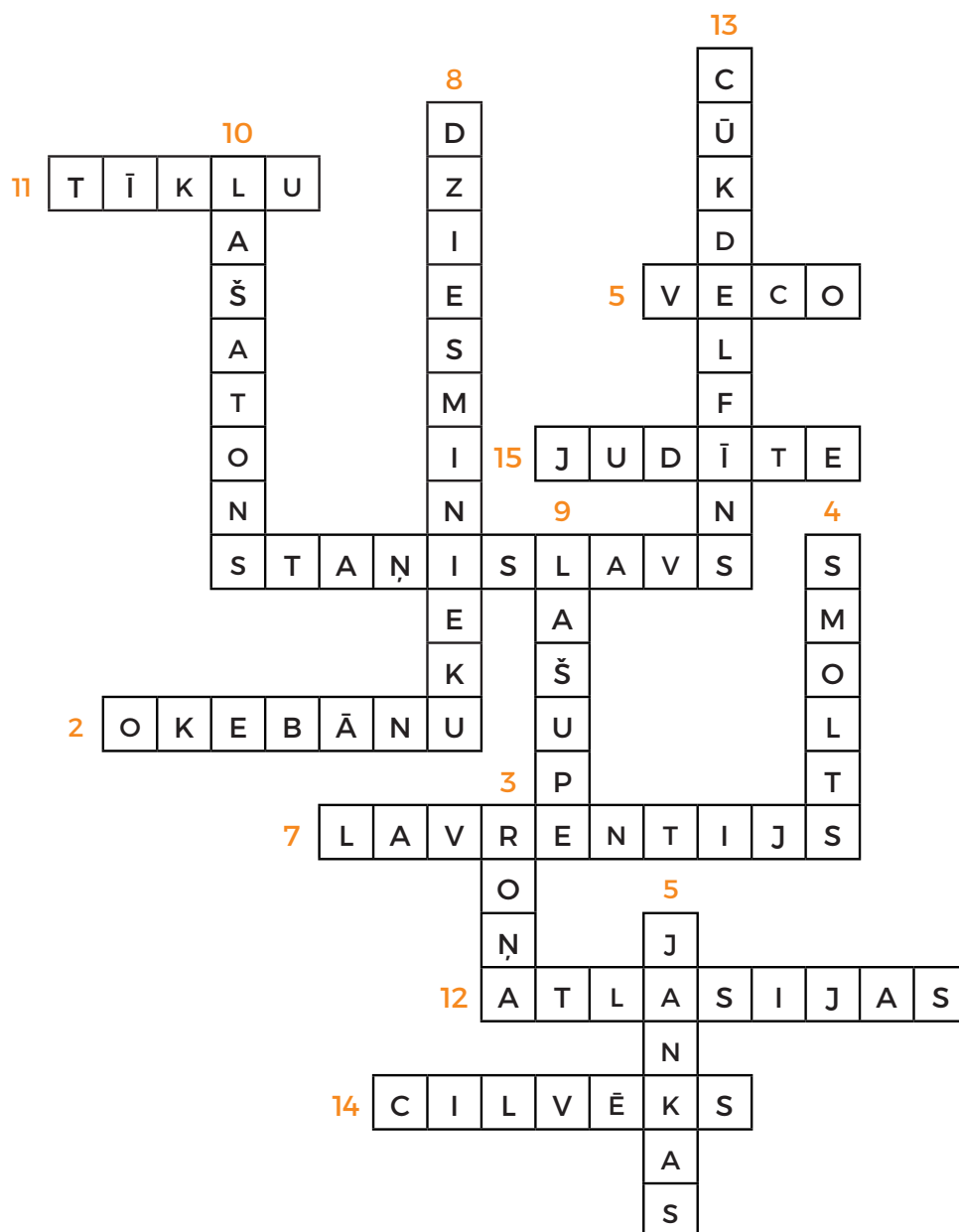
Iepazīt Ventas rumbu, pār kuru mājupceļā dodas Lasis Stasis, video tiešsaites kamerā: <https://kuldigasnovads.lv/tiessaites-kamera-ventas-rumba/>. Apskatīt, kā izskatās lašveidīgās zivis Līgatnes upē pie atjaunotā zivju ceļa Latvijas Dabas Fonda video tiešsaites kamerā: <https://www.youtube.com/watch?v=4yOOSQ35Xqs>.

MĒRĶIS – veicināt multimediju (grāmata un interneta programma) izmantošanu mācību procesā.

MATERIĀLI: grāmata, dators ar interneta pieslēgumu.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Organizēt darbu individuāli vai grupās pie datora ar interneta pieslēgumu – atvērt mājaslapas adresi ar elektroniski izveidotu krustvārdu mīklu un to atrisināt. Pirms uzdevuma izpildes iepazīstināt ar elektroniskās krustvārdu mīklas aizpildīšanas noteikumiem (sk. zemāk) vai lasīt instrukciju angļu valodā, uzspiežot uz izvēlnes ar uzrakstu [Instructions – How it works] krustvārdu mīklas labajā pusē. Saite uz mīklu: <https://ej.uz/okebans> vai <https://www.crossword-puzzle-online.com/crossword/krustu-skersu-pa-multimediju-okebanu-1>.**
- ➔ **Pēc uzdevuma veikšanas salīdzināt savas atbildes ar pareizajām atbildēm.**
- ➔ **Noteikumi elektroniskās krustvārdu mīklas minēšanai.**
 - **Noklikšķiniet uz krustvārdu mīklas rindas un aizpildiet to, rakstot ar mazajiem burtiem. Aktivizētie atbilžu lauki vienmēr ir iezīmēti zilā krāsā. Pareizas atbildes teksts iekrāsojas zaļā krāsā, bet nepareizas atbildes – sarkanā vai melnā krāsā.**
 - **Tiklīdz esat ievadījis atbildi, nospiediet “Enter”. Pēc tam jūs automātiski pāriesit uz nākamo atbildi.**
 - **Lai labotu nepareizu atbildi, pārrakstiet to vai izmantojiet tastatūras taustiņu “Delete”.**
 - **Secība nav jāievēro, jebkurā laikā varat pārlēkt uz priekšu vai atpakaļ starp atsevišķiem atbilžu laukiem, izmantojot klaviatūras “Tab” taustiņu.**

HORIZONTĀLI

11. Zivis zvejo ar (tīklu)
5. "Ķīnas cimdīņkrabi visi vietējie sauca vienkārši par Krabi." (vecu)
15. Kā sauc lašu meiteni, kuru Stasis satika ceļā? (judīte)
1. Laša Staša pilnais vārds ir? (staņislavs)
2. Stasis pārsakās un okeānu nosauc par Atlasijas (okebānu)
7. Laša Staša brālēna vārds ir (lavrentijs)
12. Kurā okeānā mīt stiprākie, veiklākie un gudrākie laši pasaulē? (atlasijas)
14. Kas palīdz Stasim tikt pāri Rumbai? (cilvēks)

VERTIKĀLI

13. Ja sakrusto cūku ar delfīnu, tad sanāk (cūkdelfīns)
8. Seno bruņurupuci, kurš Judītei un Stasim veltī balādi, sauc par (dziesminieku)
10. Kā sauc lašu sacensības? (lašatons)

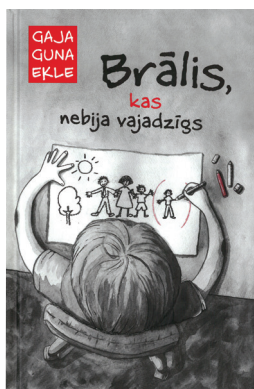
9. Kā sauc Laša Staša dzimto upi? (lašupe)
4. Kā sauc pusaugu lasi? (smolts)
3. Kāda dzīvnieka mutē nokļūst Lasis Stasis? (roņa)
6. Kā vēl dēvē negantos cūkdelfīnus? (jankas)

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai radās grūtības uzdevuma izpildē? Kādas?
- ◆ Kā Tev labāk patīk pildīt krustvārdu mīklu – tradicionāli ar pildspalvu uz papīra vai elektroniski?
- ◆ Kā Tev labāk patīktu sastādīt krustvārdu mīklu – tradicionālā vai elektroniskā formātā?

Izveidot krustvārdu mīklu par savu mīļāko grāmatu: <https://www.crossword-puzzle-online.com>.

Gaja Guna Ekle
Brālis, kas nebija vajadzīgs
Rīga: Zvaigzne ABC, 2023.

Lietuviešu rakstniece **Gaja Guna Ekle** (1989) ir studējusi literatūras un kultūras antropoloģiju Viļņas Universitātē un nodarbojas ar bērnu lasīšanas veicināšanu. Viņa aktīvi iesaistās Starptautiskās Bērnu un jaunatnes literatūras padomes (IBBY) Lietuvas nodaļas darbā. Stāsts "Brālis, kurš nebija vajadzīgs" ir viņas debija bērnu literatūrā un ieguvis lielu atsaucību lasītāju vidū. Novērtēts ar otro vietu Nacionālajā bērnu literatūras konkursā, ko organizē labdarības fonds "Apgaismosim bērnus" (*Švieskime vaikus*), konkursā "Gada grāmata" šis darbs bijis viens no pieciem finālistiem.

Nodarbība CITS STĀSTS

MĒRĶIS – rosināt interesi par radošo rakstīšanu.

MATERIĀLI: 19. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ***Sniegt nelielu pārskatu par literāru darbu daudzveidību.***
- ***Kopīgi pārrunāt Gajas Gunas Ekles stāsta sižetu.***
- ***Aicināt pārdomāt, par kādu notikumu labprāt rakstītu stāstu.***
- ***Izdalīt darba lapas un aicināt izveidot sava stāsta sižeta uzmetumu.***
- ***Aicināt īsi prezentēt sava stāsta galvenās sižeta līnijas.***
- ***Aicināt individuāli aizpildīt darba lapas un pēc tam kopīgi pārrunāt.***
- ***Lai labāk paskaidrotu uzdevumu, var izmantot grāmatu "Kā rakstīt radoši" (Rīga: Zvaigzne ABC, 2017.).***
- ***PIEMĒRS: "Kādā svētdienas rītā, mans mazais brālis agri ienāca virtuvē un paziņoja, ka vēlas sunīti. Un viņš vairs nekārtos savu istabu, nepildīs mājas darbus, kamēr viņa lēmums netiks izpildīts. Tētis stingrā balsī pajautāja, vai viņš ir slikti gulējis. Un, ja brālis taisās nekārtot istabu un nepildīt mājas darbus, tad tētis neies uz darbu. Un tad nebūs naudas, par ko sunīti nopirkt. Beigās vienojāmies visi kopā pēc vakariņām parunāt par sunīti."***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir adopcija un ar ko būtu jārēķinās, ja ģimene izšķiras par šādu soli?
- ◆ Vai piekrītat, ka ģimenē nevajadzētu būt noslēpumiem un ka vienmēr būtu nepieciešams

visu izrunāt un izskaidrot? Kāpēc tas ir tik svarīgi?

- ◆ Kāpēc dažkārt vecāki izvairās no nopietnām sarunām ar bērniem?

Noskatīties kinofilmu “Māsas” un pārrunāt redzēto: <https://www.filmas.lv/movie/4199/>.

Nodarbība VAR ARĪ SAVĀDĀK

MĒRĶIS – radīt izpratni par stāsta notikumiem, sarežģītu situāciju iespējamiem risinājumiem.

MATERIĀLI: 20. darba lapa.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt nodarbības dalībniekus uz sarunu apli.**
- **Katram bērnam ļaut izvēlēties citātu kartīti.**
- **Aicināt katru dalībnieku skaļi nolasīt citātu un pastāstīt, kāda būtu viņa rīcība šādā situācijā.**
- **Izvērst īsu sarunu un uzklaut pārējo dalībnieku domas par šo situāciju.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc ir svarīgi būt atklātiem un godīgiem ģimenē vienam pret otru?
- ◆ Vai kļūdas pieļauj tikai bērni?
- ◆ Kāpēc ir svarīgi pārdomāt savu rīcību un meklēt risinājumu visām, arī nepatīkamām, situācijām?

Kopīgi izlasīt Zanes Zustas grāmatu “Austrā, mākoņi un mazais putniņš” (2022) un pārrunāt veidus, kā bērns var ienākt ģimenē.

Nodarbība UZSPĒLĒSIM?

MĒRĶIS – rast idejas interesantām nodarbēm laika pavadīšanai divatā.

MATERIĀLI: 21. darba lapa, pildspalva, baltas papīra lapas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Aicināt katru dalībnieku atcerēties vai izdomāt kādu spēli, ko var spēlēt divatā.**
- **Uzrakstīt to uz lapiņas, aizlocīt, ielikt kopējā traukā.**
- **Visus nodarbības dalībniekus sadalīt pa pāriem.**
- **Aicināt katru pāri izvilkt no trauka vienu zīmīti un spēlēt.**
- **Pēc tam pāri var mainīties un spēlēt citas spēles.**

- ***Ja kāds nevar izdomāt, spēles piedāvā nodarbības vadītājs.***
- ***Nodarbības vadītājs papildus var sagatavot domino, mozaīkas, kārtis, atmiņu spēles u.c., ko var spēlēt pāros.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vislabākais veids, kā sadraudzēties ar svešinieku un iepazīt vienu otru, ir, spēlējot spēles un kopīgi pavadot laiku. Vai piekrīti?
- ◆ Kāpēc ir svarīgi, kad ģimenē ienāk kāds jauns loceklis, palīdzēt viņam iejusties un sadraudzēties? Vai, spēlējot spēles, tas izdodas labāk? Kāpēc?

Atrast bibliotēkā spēļu grāmatas un jaunas idejas interesantām nodarbēm. Iemācīt draugiem kādu jaunu spēli.

Trīnu Lāna
Skeleta Juhana gaitas
Rīga: Liels un mazs, 2022.

Trīnu Lāna (1975) ir igauņu rakstniece, raksta bērnu grāmatas igauņu literārajā valodā un veraviešu valodā, strādā Veru institūtā, popularizējot šī novada tradīcijas un kultūru, un rediģē grāmatas veraviešu valodā. 2020. gadā saņēmusi Tartu Bērnu literatūras balvu un tikusi nominēta Igaunijas Nacionālā Kultūras fonda balvai.

Marja Līsa Platša (1984) ir igauņu ilustratore, grafiskā dizainere, fotogrāfe un dziedātāja, ilustrējusi vairāk nekā 40 bērnu grāmatu, regulāri saņēmusi grāmatu mākslas balvas. Trīs reizes viņas darbi iekļauti starptautiskajā bērnu un jauniešu grāmatu katalogā "White Ravens". Viņas ilustrācijas starptautiska žūrija izraudzījusi Boloņas bērnu grāmatu tirgus reprezentatīvajai ilustrāciju izstādei.

Nodarbība JUHANS MANĀ KLASĒ

MĒRĶIS – sekmēt radošo pašizpaušmi, zīmējot komiksu.

MATERIĀLI: 22. darba lapa, rakstāmpiederumi, krāsu zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Atgādināt nodarbības dalībniekiem stāsta epizodes, kur teikts, kas ir Juhans un no kurienes viņš nāk.**

Juhans ir skelets. [...] Agrāk Juhans dzīvoja kādā lielā skolā klases kaktā un palīdzēja bērniem anatomijas stundā. Vārda viņam toreiz vēl nebija.

→ **Pastāstīt bērniem par komiksu mākslu – komikss ir zīmējumu sērija, kurā attēlots komiska stāsta vai piedzīvojumu žanra stāsta saturs un kurai pievienoti attiecīgi paskaidrojumi. Minēt dažus populārākos komiksus, ko bērni varētu pazīt ("Donalds Daks", "Dogmens" u. c.).**

→ **Izdalīt darba lapas, rakstāmpiederumus, krāsu zīmuļus un aicināt iztēloties, kas notiktu, ja skelets Juhans parādītos bērna klasē. Rosināt uzzīmēt komiksu par to, kādas situācijas varētu rasties klasē ar skeletu Juhanu.**

→ **Aicināt nodarbības dalībniekus parādīt un nolasīt uzzīmēto komiksu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kurš notikums ar skeletu Juhanu tev patīk vislabāk? Kāpēc?
- ◆ Vai tu gribētu satikt skeletu Juhanu? Kāpēc?
- ◆ Ko tu gribētu Juhanam pajautāt?

- ◆ Kā citi cilvēki reaģē, ieraugot Juhanu?

Enciklopēdijās apskatīties cilvēka skeleta uzbūvi, noskaidrot dažādu kaulu nosaukumus.

Nodarbība KĀDS IR SKELETS JUHANS?

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni.

MATERIĀLI: 23. darba lapa, rakstāmpiederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapu un paskaidrot uzdevumu. Aicināt bērnus domu kartē ierakstīt, kāds, viņuprāt, ir skelets Juhans, kādas ir viņa īpašības.**
- **Nepieciešamības gadījumā domu tīklu var paplašināt ar papildus lodziņiem.**
- **Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi apspriest, kādas īpašības minētas visbiežāk un kuros pasakas notikumos tās parādās.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc Juhans vairs negrib strādāt skolā?
- ◆ Kā izmainās tētes un māmuka ikdiena, kad parādās Juhans?
- ◆ Kā Juhans palīdz tētes un māmuka mazbērniem?
- ◆ Ko, tavuprāt, skelets Juhans simbolizē?

Kopīgi izdomāt vēl kādu situāciju, kas varētu notikt ar skeletu Juhanu, tēti un māmuku: viens dalībnieks iesāk stāstu, pārējie pēc kārtas to turpina, līdz nonāk līdz stāsta nobeigumam.

Nodarbība PASKAIDRO VĀRDU

MĒRĶIS – sekmēt zināšanas par vārdu nozīmi, veicināt teksta izpratni.

MATERIĀLI: 24. darba lapa, rakstāmpiederumi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pajautāt nodarbības dalībniekiem, vai stāstā ir kādi vārdi, kuru nozīmi viņi nav zinājuši.**
- **Izdalīt darba lapas un aicināt ierakstīt katra vārda skaidrojumu. Dalībnieki var izmantot dažādus interneta avotus, piemēram, vietni www.tezaurs.lv.**
- **Nodarbības beigās pārrunāt atrastos vārdu skaidrojumus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

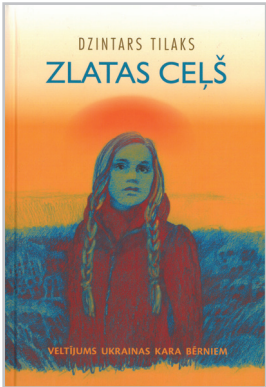
- ◆ Kur, tavuprāt, var atrast informāciju par vārdu nozīmi?
- ◆ Vai ir kāds vārds, kura nozīmi tu gribētu uzzināt?
- ◆ Vai tavā ģimenē lieto kādus retus vārdus vai apvidvārdus?

Uzrakstīt īsu stāstu, kur tiek izmantoti vecvārdi, apvidvārdi utt.

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2023

11+ vecuma grupas grāmatas

Dzintars Tilaks

Zlatas ceļš

Rīga: Zvaigzne ABC, 2022.

Dzintars Tilaks (1957) ir latviešu rakstnieks un žurnālists. Raksta gan pieaugušajiem, gan bērniem. Bērniem sarakstījis 9 grāmatas, vairākām no tām pats zīmējis ilustrācijas. No viņa grāmatām "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas" dalībniekiem ir pazīstami garstāsti "Papus Tru", kas 2020. gadā 9+ vecuma grupā ieguvis 1. vietu, un "Šausmiņa", kas 2021. gadā 11+ vecuma grupā ieguva 2. vietu. Tāpat bērnu un pusaudžu vidū populāri ir garstāsti "Čomiņš", "Labo blēņu vasara" un "Piedzīvojumu meistari".

Nodarbība CEĻŠ

MĒRĶIS – veicināt lasītā teksta izpratni un informācijas meklēšanas prasmes.

MATERIĀLI: 25. darba lapa, pildspalva vai zīmulis, krāsu zīmuļi, dators ar interneta pieslēgumu.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapu un rosināt, izmantojot rīku Google maps, iezīmēt Ukrainas kartē Zlatas ceļu no Zmijevas līdz Ļvivai.**
- **Kartē atzīmēt, kur atrodas Zmijeva, Kramatorska un Ļviva.**
- **Izmantojot Google maps sniegto informāciju par attālumiem, mēģināt aptuveni aprēķināt, cik kilometru garš ir šis ceļš. Atbilde: apmēram 1300 km.**
- **Aicināt nodarbības dalībniekus dalīties domās, kāpēc Zlatas ceļš tomēr bija garāks un ilgāks, nekā tas redzams kartē Google maps.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu domā, kā cilvēks jūtas, būdams viens pats ceļā?
- ◆ Kādi šķēršļi var būt ceļā?
- ◆ Ar kādām grūtībām Zlata saskaras savā ceļā?
- ◆ Kādus cilvēkus Zlata satiek savā ceļā?

- ◆ Kā sastaptie cilvēki Zlatai palīdz?
- ◆ Kāds ir Zlatas brauciens ar vilcienu uz Ļvivu?
- ◆ Kā Zlata atrod savus vecvecākus?
- ◆ Kā tu raksturotu Zlatu?
- ◆ Kā karš izmaina Zlatas un viņas tuvinieku dzīvi?

Izlasīt The Guardian rakstu par ukraiņi Igoru Pedinu, kuram, lai nokļūtu drošībā, arī nācies veikt garu un bīstamu ceļu – <https://www.theguardian.com/world/2022/may/13/the-invisible-ukrainian-who-walked-225km-to-safety-from-mariupol> [angļu valodā, raksts ievietots 2022. gada 13. maijā]

Nodarbība KRUSTVĀRDU MĪKLA

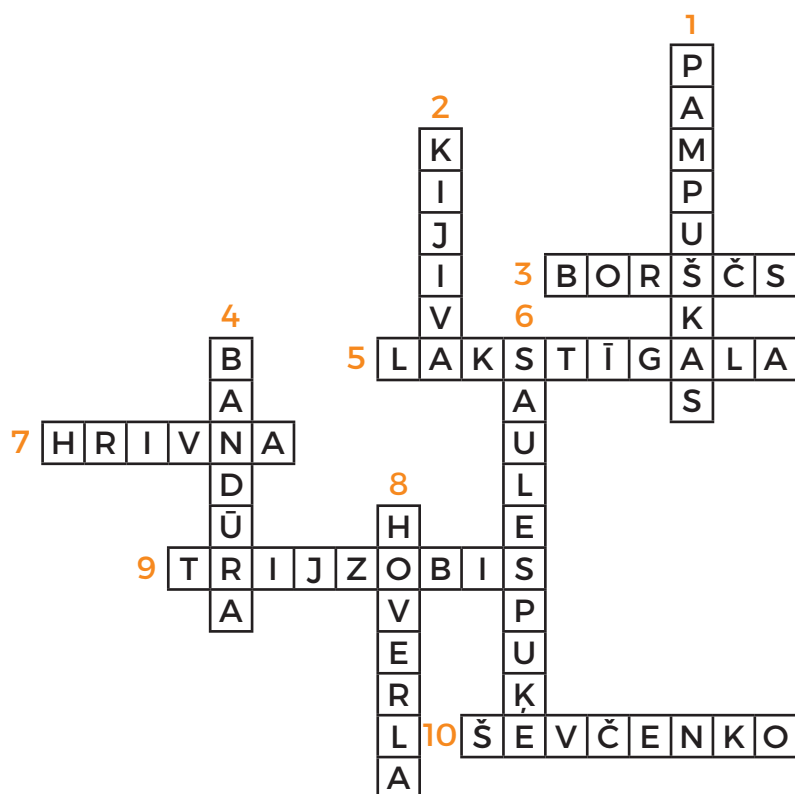
MĒRĶIS – sekmēt zināšanas par Ukrainu, tās kultūru, attīstīt medijpratību.

MATERIĀLI: 26. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt darba lapas un aicināt atrisināt krustvārdu mīklu par Ukrainu.**
- **Risinot krustvārdu mīklu, aicināt dalībniekus sākumā neizmantot palīgmateriālus. Ja kāda atbilde nav zināma, pēc tam informāciju var sameklēt grāmatās vai internetā.**
- **Kad uzdevums ir izpildīts, kopīgi apspriest, kuras atbildes bijušas zināmas un ko jaunu dalībnieki uzzinājuši.**

UZDEVUMA ATBILDES

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ No kuras pilsētas ir Zlata?
- ◆ Uz kuriem Zlata pārceļas ar savu tēti un kaimiņiem?
- ◆ Kā sauc Zlatas draudzeni?
- ◆ Par ko strādā Zlatas tētis?
- ◆ Kā Zlata ir saistīta ar Latviju?

Izlasīt Romanas Romanišinas un Andrija Lesiva grāmatu “Karš, kurš pārvērtā Rondo”. Mēģiniet kopīgi iztēloties, kāda varētu būt Ukraina pēc kara.

En den dīno šoko loko tīno

Savācis un sakārtojis Māris Rungulis.

Rīga: Liels un mazs, 2023.

Māris Rungulis (1950) ir viens no populārākajiem latviešu bērnu un pusaudžu rakstniekiem. Sākotnēji strādājis laikrakstā "Pionieris" un žurnālā "Zīlīte", bet 1991. gadā izveidojis žurnālu maziem bērniem "Ezis". Vēlāk bijis žurnālu "Zīlīte" un "Ezis" redaktors. Vairākkārt ieguvis Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2005, 2014, 2017), saņēmis Latvijas literatūras gada balvu, Pastariņa prēmiju, Lielo lasītāju balvu, Bērnu žūrijas balvas u. c. apbalvojumus.

Reinis Pētersons (1981) ir ilustrators un animācijas filmu mākslinieks, kura pirmā ilustrētā grāmata iznākusi 2007. gadā. Kopumā ilustrējis jau vairāk nekā 40 grāmatu un zīmējis vairāk nekā 20 galda spēļu. Vairākkārt saņēmis Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu (2008, 2012, 2021), kā arī ticis nominēts Hansa Kristiana Andersena balvai un Astridas Lindgrēnes piemiņas balvai. Strādājis arī kā scenogrāfs Latvijas Leļļu teātrī, veidojot tēlus un skatuves noformējumu bērnu izrādēm.

Nodarbība RAKSTI UN SKAITI

MĒRĶIS – rosināt radošo pašizpaušmi, sacerot trūkstošās rindas vai nobeigumu.

MATERIĀLI: 27. darba lapa, pildspalva, A4 lapas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt bērniem darba lapas un pildspalvas.**
- **Atkārtot, ka skaitāmpanti ir īsi ritmiski panti, kurus lieto, lai noskaidrotu spēles vadītāju vai dalībniekus. Būtiska loma tajos ir ritmam un atskaņām, tiem raksturīgs lakoniskums, komiskums un valodas rotaļa.**
- **Kopīgi iepazīties ar darba lapā dotajām skaitāmpantu rindām.**
- **Aicināt izvēlēties vienu vai vairākus nepabeigtos pantus un individuāli vai grupās sacerēt trūkstošās rindas.**
- **Lūgt nodarbības dalībniekus nolasīt sacerētos pantus un kopīgi tos pārrunāt.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas pirmais tev ienāca prātā, domājot par skaitāmpanta sacerēšanu?
- ◆ Kas bija visgrūtākais, sacerot pantu?
- ◆ Kā tu domā, vai viegli būt rakstniekam?
- ◆ Ja tu būtu rakstnieks, par ko tu gribētu uzrakstīt grāmatu?

Izspēlēt sacerētos skaitāmpantus. Izvēlēties vienu vai vairākus pantus un, izmantojot žestus, dažādas kustības un mīmiku, izveidot nelielus priekšnesumus. Skaitāmpantu interpretēt iespējams arī repa stilā.

Nodarbība ES ZĪMĒJU, TU RAKSTI

MĒRĶIS – rosināt fantāziju, pilnveidot prasmi formulēt un attēlot savas idejas.

MATERIĀLI: 28. darba lapa, A4 lapas, pildspalvas, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Sadalīt nodarbības dalībniekus nelielās grupās (2 – 4).**
- **Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas, A4 lapas, pildspalvas un krāsainos zīmuļus.**
- **Kopīgi ar nodarbības dalībniekiem iepazīties ar dotajiem vārdiem (pirmajā rindā – lietvārdi, otrajā – īpašības vārdi, trešajā – darbības vārdi).**
- **Aicināt nodarbības dalībniekus grupās apspriest un izvēlēties vārdus, ko varētu izmantot saviem skaitāmpantiem, un uzrakstīt tos uz A4 lapām.**
- **Mudināt nodarbības dalībniekus grupās sacerēt savus skaitāmpantus.**
- **Aicināt sacerētos skaitāmpantus ierakstīt darba lapā un uzzīmēt tiem ilustrāciju.**
- **Aicināt nodarbības dalībniekus nolasīt savus sacerētos pantus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai sacerēt skaitāmpantu ir grūti?
- ◆ Ar kādiem vizuāliem tēliem tu papildināji skaitāmpantu?
- ◆ Kā tu vērtē citu uzrakstītos pantus?
- ◆ Par ko vēl tu varētu uzrakstīt un uzzīmēt skaitāmpantu?
- ◆ Vai skaitāmpantu lietojums mūsdienās pieaug vai mazinās? Pamato savas domas!

Zini vai mini. Atminēt, kurus no dotajiem vārdiem grupas ir izvēlējušās, lai uzzīmētu savus sacerētos skaitāmpantus. Lai veiktu šo uzdevumu, grupas pārloka darba lapu tā, lai būtu redzams tikai attēls, un pārējie cenšas tos atminēt.

MĒRĶIS – rosināt fantāziju un pilnveidot prasmi vizualizēt izlasīto tekstu.

MATERIĀLI: 29. darba lapa, krāsainie zīmuli.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopīgi ar dalībniekiem izlasīt un pārrunāt skaitāmpantus (kas ir galvenie tēli, ko tie dara un kāds ir tēlotā notikuma atrisinājums).**
- **Pārrunāt, kas ir komikss un kāda ir tā struktūra: komikss jeb grafiskais stāsts ir vairāku secīgi izvietotu zīmējumu virkne, kas attēlo kādu stāstu vai notikumu; teksta ir maz, parasti tas tiek rakstīts “vārdu balonos”.**
- **Informēt par to, kas, zīmējot komiksu, jāņem vērā.**
- **Stāstu, kura notikumus gribam attēlot, sadalīt vairākās daļās:**
 - **ievads – iepazīstināšana ar varoņiem,**
 - **notikumu gaita – kā norisinās galvenā darbība;**
 - **nobeigums – stāsta atrisinājums;**
 - **pēc tam jāizdomā īsi tekstiņi ilustrāciju papildināšanai un jāieraksta “balonos”.**
- **Jāpievērš uzmanība lodziņu skaitam un izkārtojumam, lai notikumu atainojums būtu secīgs, kā arī teksta pareizrakstībai (lielo un mazo burtu lietojumam u. c.).**
- **Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas un krāsainos zīmuļus un rosināt uzzīmēt kādu no skaitāmpantiem komiksa formā.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Lasot grāmatas, cik lielu uzmanību tu pievērs ilustrācijām?
- ◆ Vai vienmēr tevi apmierina mākslinieka radītā satura interpretācija ilustrācijās? Lūdzu, mini piemērus!
- ◆ Cik svarīgas, tavuprāt, grāmatās ir ilustrācijas?
- ◆ Kādas prasmes nepieciešamas, lai radītu ilustrācijas jau uzrakstītam tekstam?
- ◆ Kas, tavuprāt, ir svarīgākais ilustrācijās?
- ◆ Ar ko komikss atšķiras no vienkārša zīmējuma?

Izlikt izstādē “Komiksu galerija” bērnu uzzīmētos komiksus un aicināt atminēt, kuri skaitāmpanti komiksos attēloti. Aicināt dalībniekus vērtēt komiksus ar uzlīmju palīdzību.

Rēli Reinausa

Kā mans tētis atrada sev sievu

Rīga: Zvaigzne ABC, 2023.

Rēli Reinausa (1977) ir igauņu bērnu un jauniešu rakstniece. Studējusi teoloģiju un folkloru, strādājusi par pedagoģi Tartu Universitātē un pētnieci Igaunijas Literatūras muzejā. Viņa ir sarakstījusi vairāk nekā 20 grāmatu un saņēmusi vairākas literāras balvas. Latviski lasāmas trīs viņas grāmatas, kas tapušas sadarbībā ar ilustratoru Marju Līsu Platsu, – “Marks, maģija un vilkate Vilma” (2020, BJVŽ 11+ vecuma grupā ieguvusi 3. vietu), “Mortens, Emīlija un zudušās pasaules” (2021) un “Kā mans tētis atrada sev sievu” (2023), kā arī īsgrāmatiņa “Pūķis un ķīmija” (Baltijas autoru un ilustratoru kopprojekts “Tiny Books”). Uzzini vairāk šeit – <https://reelireinaus.ee/en>.

Marja Līsa Platsa (1984) ir igauņu ilustratore, grafiskā dizainere un komunikācijas speciāliste. Pašlaik strādā Tartu observatorijā par komunikāciju vadītāju un ilustrē grāmatas bērniem. Latvijas lasītāji ir iepazinušies ar viņas ilustrācijām ne tikai trīs iepriekš minētajās Rēli Reinausas grāmatās, bet arī citās – Mikas Kerenena garstāstā “Nozagts oranžs divritenis” (2012), Indreka Kofa bilžu stāstā “Uz mājām” (2022), Trīnu Lānas garstāstā “Skeleta Juhana gaitas” (2023) un citās (latviski tulkotas 10 grāmatas ar Marjas Līsas Platsas ilustrācijām). Bērnu grāmatu mākslā viņa saņēmusi vairākas godalgas. Uzzini vairāk vietnēs – <https://ee.linkedin.com/in/marja-liisa-plats-a3970120>, <https://marjaplats.com/work>.

Nodarbība KAS IR KEITAS TĒTA JAUNĀ SIEVA RĪNA?

MĒRĶIS – pilnveidot prasmes veidot iztēlē radīta tēla aprakstu.

MATERIĀLI: grāmata, 30. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Izdalīt darba lapas, izlasīt un izskaidrot uzdevuma nosacījumus:**

- 1) **balstoties uz lasīto grāmatā, aizpildīt anketu, iztēlojoties un aprakstot, kāda ir Rīna; izdomāt, kādām īpašībām viņai jāpiemīt, lai viņa būtu piemērota sieva Stenam, laba mamma Kārelam, atbalstoša pamāte Keitai un mīļi sadzīvotu arī ar suni Fredi;**
- 2) **pēc anketas aizpildīšanas uzrakstīt īsu (vienas rindkopas apjomā) stāstu par Rīnu, balstoties uz izveidoto tēla aprakstu.**

→ **Rosināt veikt uzdevumu individuāli vai grupās.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kādas atziņas tu guvi, izlasot šo grāmatu?

- ◆ Mēs katrs varam kaut ko mācīties no cilvēkiem, kurus sastopam. Ko tu varētu mācīties no cilvēkiem, kas tēloti šajā stāstā?
- ◆ Kā tu domā, kā vislabāk un visātrāk var iepazīt otru cilvēku?
- ◆ Raksturo Keitu, Rīnu, Stenu, suni Fredi?
- ◆ Raksturo, kāds ir Keitas jaunais klasesbiedrs Kārels?
- ◆ Kā tu domā, vai Stens un Rīna ir saderīgs pāris? Kas par to liecina?
- ◆ Ka tu domā, vai Keita un Rīna ir saderīgas dzīvei kopīgā ģimenē? Kas par to liecina?
- ◆ Kādas attiecības ir starp Keitu un Kārelu?
- ◆ Kas, tavuprāt, Stenam sievas meklējumos ir visgrūtākais? Kāpēc?
- ◆ Ko tu ieteiktu darīt Stenam, ja viņam neizdotos atrast jaunu sievu pēc gadu ilgas meklēšanas?
- ◆ Kādas, tavuprāt, grūtības gaida Stena un Rīnas jauno ģimeni?
- ◆ Ko tu novēlētu Keitas ģimenei nākotnē?

Uzzīmēt (vai izveidot kādā citā mākslas tehnikā – aplikācijā, veidojot ar plastilīnu, vai citā) Rīnas portretu pēc uzdevumā izveidotā literārā tēla apraksta. Ja portretus rada vairāki dalībnieki vai vairākas grupas, var izveidot darbu izstādi.

Nodarbība ĪSTIE JAUTĀJUMI

MĒRĶIS – attīstīt komunikācijas un sadarbības prasmes.

MATERIĀLI: 31. darba lapa, pildspalva, grāmata vai teksta kopija no grāmatas nodaļas “Īstie jautājumi” (58.–64. lpp.), vai citāts no 59. lpp.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Dalībniekus sadalīt pāros.**

→ **Izdalīt darba lapas.**

→ **Izlasīt nodaļu “Īstie jautājumi” (58.–64. lpp) vai citātu (59. lpp.):**

“Kad pēc iepazīšanās tētis uzsāka sarunu, viņš izjuta lielu atbildību. Viņam taču uzreiz vajadzēja noskaidrot, vai satiktajai sievietei patīk tas pats, kas viņam. Tāpēc bija jāuzdod īstie jautājumi. (Tētis Stens) – Tu nevari iedomāties, mana galva bija kā izslaucīta, – tētis žēlojās. – Vēl trakāk – es pēc tam pat neatcerējos, par ko bijām runājuši.

– Jautājumi! – Man taču jānoskaidro, vai mums ir kopīgas intereses.

(Meita Keita) – Jautājumi! – es iesaucos vēlreiz. – Mums jāizdomā jautājumi, kurus uzdot randiņa laikā.”

→ **Ievadīt uzdevumu ar sekojošu uzrunu: “Labi, ja Stenam ir tik labas attiecības ar meitu Keitu, ka viņi var kopīgi sastādīt jautājumus par tik delikātu tēmu. Šoreiz uzdevuma ietvaros viens otram būsīm padomdevēji, lai kopīgi izgudrotu “īstos jautājumus”, kurus uzdot cilvēkam, ar kuru gribam iepazīties, lai kopīgi pavadītu brīvo laiku.”**

→ **Aicināt aizpildīt darba lapu un pārrunāt jautājumus.**

1. Rosināt vispirms individuāli uzrakstīt atbildes sadaļās “Hobijs”, “Hobija draugs”, “Iepazīšanās vieta”, “Hobija norises vieta”, “Īstie jautājumi”.

2. Pēc tam aicināt pārrunāt ar pārinieku izdomātos jautājumus, tad mainīties lomām un pārrunāt otra jautājumus.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir pats grūtākais brīdī, kad vēlies iepazīties ar svešu cilvēku?
- ◆ Vai tas, ka iepazīšanās notiek ar konkrētu mērķi, apgrūtina situāciju?
- ◆ Vai uzdevuma izpildē radās grūtības? Kādas?
- ◆ Kā ir uz klausīt otra domas par savu anketu?
- ◆ Vai pēc pārinieka domu uz klausīšanas veici savā darba lapā kādus labojumus?
- ◆ Kas ir grūtāk – sacerēt jautājumus vai palīdzēt ar idejām pārinieka jautājumu uzlabošanai?
- ◆ Vai, tavuprāt, pirms sarunas izdomāt jautājumus ir labāk nekā sarunā improvizēt bez iepriekšējas sagatavošanās?
- ◆ Kas ir vieglāk – sākt vai uzturēt dialogu ar citu personu?

- 1. Izmēģināt dzīvē iepazīšanos, ņemot par pamatu savu izstrādāto “īsto jautājumu” anketu un gūtās atziņas, pārrunājot pāri jautājumus.**
- 2. Noklausīties Latvijas Radio 1 raidījuma “Burtu burvis” grāmatas ieteicēja 205. epizodē par Rēli Reinausas un ilustratores Marjas Līsas Platsas grāmatu “Marks, maģija un vilkate Vilma” – <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/burtu-burvis/reli-reinausas-noslepumu-pilna-gramata-marks-magija-un-vilkate-v.a145744/>. Rosināt izlasīt arī pašu grāmatu.**

Žans Klods Murlevā
Upe, kas tek atpakaļ
Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2022.

Žans Klods Murlevā (1952) ir pasaulē pazīstams franču rakstnieks. Viņš sarakstījis vairāk nekā 20 grāmatu, kas tulkotas ap 30 valodās, ieguvis neskaitāmas literārās prēmijas un 2021. gadā saņēmis prestižo Astridas Lindgrēnes piemiņas balvu. Murlevā darbiem piemīt plašums un daudzveidība – romānos viņš atspoguļo vērojumus sabiedrībā un atsevišķu cilvēku dzīvē, tomēr kā sev tuvākos autors min literāro pasaku un fantāzijas žanru. Iespējams, tieši tāpēc viņa darbus iemīļojuši visu paaudžu lasītāji: bērni – par to, ka ar viņiem runā kā ar līdzvērtīgiem, bet pieaugušie – par to, ka viņš saskata un mīl viņos bērnus, kas viņi reiz bijuši.

Romāna “Upe, kas tek atpakaļ” ilustrācijas veidojis latviešu mākslinieks **Mārtiņš Zutis** (1988), kurš lasītājiem labi pazīstams ar humora pilno bilžu grāmatu “Nenotikušais atklājums”. Par šo grāmatu viņš ieguvis Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras padomes un AS “Latvijas valsts meži” piešķirto balvu “Jaunaudze” par 2015. gada labāko debiju bērnu literatūrā un grāmatu mākslā. M. Zutis vairākkārt pārstāvējis Latviju Bratislavas Ilustrāciju biennālē, viņa ilustrētās grāmatas vairākkārt iekļautas “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas” kolekcijās un augstu novērtētas.

Nodarbība CEĻĀ

MĒRĶIS – attīstīt vērību un rosināt iztēli.

MATERIĀLI: 32. darba lapa, zīmulis, dzēšgumija.

UZDEVUMA APRAKSTS

Romāna varoņiem ir jāpieņem svarīgi lēmumi, kas izšķir viņu likteni – piepildīt sapni vai nē, satikties vai zaudēt vienam otru, izglābties un turpināt ceļu vai iet bojā.

- ➔ ***Pārrunāt teiksmainos notikumus, kas attēloti stāstā.***
- ➔ ***Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas.***
- ➔ ***Aicināt atrast ceļu labirintā, izvēloties pareizās atbildes.***

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Ko nozīmē būt drosmīgam?
- ◆ Kad tu esi bijis drosmīgs?
- ◆ Kas, tavuprāt, ir ziedošanās?
- ◆ Pirms pieņemam nozīmīgus lēmumus, par kādiem jautājumiem būtu jāpadomā?

PAREIZĀ CEĻA IZVĒLE IR: 1. – A, 2. – C, 3. – B, 4. – A, 5. – B, 6. – A, 7. – A, 8. – A, 9. – B, 10. – A, 11. – C.

Pārskatīt “Bērnus, jauniešu un vecāku žūrijas” iepriekšējo 3 gadu 11+ kolekcijas un noskaidrot, kuras tajās ir fantāzijas žanra grāmatas. Informācija par kolekcijām atrodama šeit – https://lasamkoks.lv/tini/lat/bernu_un_jauniesu_zurija/. Mudināt bērnus atcerēties vai izlasīt no jauna kādu no šīm grāmatām.

Nodarbība ATRODI ATBILSTOŠO

MĒRĶIS – veicināt iztēli, prasmi saskatīt literārajā darbā ietvertos simbolus.

MATERIĀLI: 33. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

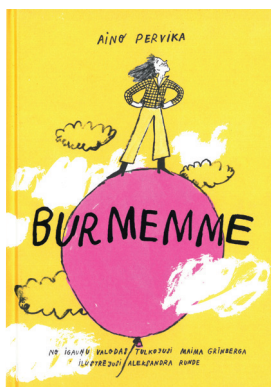
- ➔ **Aicināt aizpildīt darba lapu, kurā ir jāsavieno atbilstošās teikuma daļas.**
- ➔ **Pārrunāt jautājumus par ziedošanos, drosmi un apņēmību, patiesu mīlestību, simboliem, kas izcelti un ievīti stāstā, izmantojot darba lapā saliktos teikumus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Vai ir nozīmīgi ļauties iztēlei un izdomāt visdīvainākās un visbrīnīšķīgākās lietas? Kāpēc ir svarīgi to darīt?
- ◆ Kāpēc pasakas ir vērtīgas?
- ◆ Kāpēc nereti kavējamies pārdomās par nejauši satiktiem cilvēkiem?
- ◆ Fantāzijas romāns palīdz emocionāli izdzīvot un pārvarēt dzīves sarežģījumus arī lasītājam. Vai piekrīti šim apgalvojumam? Pamato savas domas.

Noklausīties interviju ar aktrisi Ditu Lūriņu par iejušanos pasaku tēlos – https://www.youtube.com/watch?v=dl_yLQbsWXM. Pārrunāt, cik svarīgi aktiera profesijā ir iejusties tēlos un vai arī citās profesijās tas ir svarīgi. Pārrunāt, ko nozīmē vārdi “pasakas dzīvo”.

Aino Pervika

Burmemme

Rīga: Liels un mazs, 2022.

Aino Pervika (1932) ir viena no populārākajām igauņu bērnu rakstniecēm, viņas darbi saņēmuši daudz apbalvojumu, tulkoti dažādās valodās, ekranizēti un uzvesti uz teātru skatuve. Latviski izdotas grāmatas “Gaisa baloniņš” (1972), “Arabella, jūras laupītāja meita” (1994), “Prezidents” (2015), par kuru rakstniece saņēmusi Starptautisko Jāņa Baltvilka balvu bērnu literatūrā un grāmatu mākslā, un “Burmemme” (2022). Igaunijā pasakas “Burmemme” varone ragana, vārdā *Kunksmoor*, pazīstama jau kopš 1973. gada, bet *Tallinnfilm* leļļu filmā redzama kopš 1978. gada.

Aleksandra Runde (1995) dzimusi Liepājā, studējusi Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuālās mākslas nodaļas Grafikas apakšnozarē, talantu turpinājusi attīstīt mākslas akadēmijās Krakovā un Romā, kā arī LMA maģistrantūrā. Viņa ir piedalījusies vairākās mākslinieku grupu izstādēs Latvijā un Polijā, 2023. gadā kļuvusi par vienu no Boloņas bērnu grāmatu gadatirgus ilustrāciju konkursa finālistiem.

Nodarbība KAPTEIŅA BUNGAS ZĪMĒŠANAS MEISTARDARBNĪCA

MĒRĶIS – rosināt fantāziju un radošu pašizpaušmi.

MATERIĀLI: zīmēšanas papīrs, krāsainie zīmuļi.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt grāmatas galvenos notikumus.**
- **Tuvāk iepazīstināt (to var darīt sadarbībā ar vizuālās mākslas skolotāju) ar portreta zīmēšanas noteikumiem.**
- **Izdalīt zīmēšanas papīru, krāsainos zīmuļus.**
- **Sagatavot lapiņas ar uzrakstiem “Burmemme uz salas”, “Burmemme pēc iepirkšanās lielveikalā”, “Burmemme intervijas laikā televīzijā”, “Burmemme pēc atgriešanās no ciņas ar uguni”.**
- **Katrs dalībnieks izvēlas (vai izlozē) zīmēšanai vienu Burmemmes portretu.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāda Burmemme izskatās uz salas un pēc lielveikala apmeklējuma? Kā mainījies Burmemmes izskats?
- ◆ Kādas ir Burmemmes pārdomas par iepirkšanos? Kā to vērtē tu?
- ◆ Vai Burmemme ir apmierināta ar interviju televīzijā? Kā viņa to raksturo? Kāds ir tavs vērtējums?

- ◆ Kāpēc Burmemme pamet salu un dodas nezināmā virzienā? Ko tu domā par viņas bēgšanu un atgriešanos?
- ◆ Kā Burmemmei izdodas izārstēt kapteiņa Bungas kāju vainu?
- ◆ Kādas ir raksturīgākās kapteiņa iezīmes?
- ◆ Kāds ir kapteiņa Bungas bērnības lielākais sapnis?
- ◆ Ar ko kapteinis nodarbojas uz salas?

Izlikt izstādē zīmējumus, lūgt autorus parakstīt uzzīmētos portretus un īsi raksturot savus darbus.

Nodarbība VĒSTULE BURMEMMEI, KAPTEINIM BUNGAM VAI RAKSTNIECI AINO PERVIKAI

MĒRĶIS – nostiprināt vēstules rakstīšanas prasmes.

MATERIĀLI: A4 papīrs, pildspalvas, krāsainie zīmuļi, aploksnes.

UZDEVUMA APRAKSTS

➔ ***Pārrunāt grāmatas galvenos notikumus.***

➔ ***Pārrunāt vēstules rakstīšanas galvenos pamatnosacījumus.***

- Personisku vēstuli ieteicams rakstīt ar roku arī tad, ja ir pieejams dators. Drukātā veidā tā var šķist auksta, bezjūtīga, jo rokraksts ir personības zīme.
- Allaž patīkama ir pareizi un gaumīgi noformēta vēstule, rakstam jābūt glītam un salasāmam.
- Jāizvēlas glīts vēstuļpapīrs. Atceries, ka balts būs gaumīgs jebkurā gadījumā, un to var izrotāt ar saviem zīmējumiem.
- Nav pieklājīgi rakstīt uz lapām, kas izplēstas no skolas burtnīcas vai piezīmju grāmatiņas.
- Katra vēstule jāraksta uz veselas lapas, nevis uz neliela papīra gabaliņa. Šis noteikums ir spēkā arī tad, kad jāraksta tikai daži teikumi.
- Vēstuļpapīra augšā un apakšā jāatstāj dažus centimetrus brīva mala, maza maliņa jāatstāj lapas labajā pusē.
- Vispirms lapas vidū jāuzraksta uzruna vai sveiciens adresātam.
- Ar nelielu atkāpi jaunā rindā sākams tekstu, atceries, ka nav pieklājīgi sākt ar vietniekvārdu “es”.
- Daži teikumi jāvelta cilvēkam, ģimenei, kam raksta.
- Lai vēstule būtu pārskatāma, ikreiz jauna doma jāsāk jaunā rindā ar atkāpi.
- Nav pieklājīgi vēstulē atvainoties par sliktu rokrakstu vai rakstīšanu steigā, jo tā ir necieņa pret adresātu. Labāk tad pārrakstīt un pēc tam nosūtīt.
- Neglīti izskatās, ja kaut kas pierakstīts klāt starp rindām vai ārpus tām, vai svītrots.
- Beigās jāizsaka sava cieņa un jāparakstās. Parakstam jābūt salasāmam, tam jāatrodas labajā pusē.
- Vēstule jāpārlasa.
- Tad jāsaloka tā, lai teksts vai sākuma lappuse būtu iekšpusē. Vispirms jāpārloka gareniski, tad šķērsām un tā, lai malas par puscentimetru nesakristu. Tas atvieglo vēstules atlocīšanu.
- Aploksnei allaž jābūt tīrai. Adrese jāuzraksta salasāmi.
- Katram adresātam vēstule būtu jāsaņem neatplēsta.

- Piekļājīgs cilvēks nekad nelasa citam adresētu vēstuli, ja vien nav saņēmis atļauju.
- Ir tāds jēdziens kā sarakstes noslēpums. Nekad nedod citiem lasīt tev rakstītas vēstules, un otrādi – nelasi svešas vēstules!
- Uz vēstulēm vienmēr jāatbild. Inteliģenti ļaudis parasti to veic vismaz nedēļas laikā.

Vairāk informācijas par vēstules rakstīšanas noteikumiem atrodams šeit: <https://www.uzdevumi.lv/p/latviesu-valoda/5-klase/teikums-sazina-7452/re-e756efb9-46bc-4af4-a861-bbbe3f9f57f0>.

- **Pārrunāt, kāds varētu būt vēstules saturs, ko rakstītu “Burmennes” varoņiem vai rakstniecei, – par ko varētu rakstīt, ko jautāt, kas varētu interesēt arī adresātu. Ja izvēlamies rakstīt vēstuli Burmemmei, tad varētu rakstīt par prasmēm ārstēt cilvēkus, par dzīvi uz vientuļās salas, lidojumiem ar gaisa balonu, putnu glābšanu no naftas noplūdēm, zināšanām, kas nepieciešamas, lai rakstītu zāļu grāmatu.**

Ja izvēlamies rakstīt vēstuli kapteinim Bungam, tad varētu rakstīt par kapteiņa sapņiem bērnībā, par kāju kaiti, par tikšanos un iepazīšanos ar Burmemmi, par viņu savstarpējām attiecībām, par kopīgo dzīvi uz salas, darbiem medus puķu audzēšanā un nodarbošanos ar biškopību.

Ja izvēlamies rakstīt vēstuli rakstniecei Aino Pervikai, tad varētu jautāt par ideju uzrakstīt grāmatu par Burmemmi, vai un kāds ir raganas prototips, par dabas aizsardzību – putnu glābšanu – utml.

- **Izdalīt lapas, pildspalvas, aploksnes, krāsainos zīmuļus.**
- **Aicināt izvēlēties adresātu un uzrakstīt vēstuli kādam no grāmatas tēliem vai rakstniecei Aino Pervikai.**
- **Noformēt aploksni, uzzīmēt pastmarku.**
- **Kopīgi izdomāt salai nosaukumu un adresi, lai Burmemme varētu saņemt vēstules. Rakstniecei vēstuli varētu sūtīt, adresējot uz Tallinas Bērnu literatūras centru:**

Aino Pervik
Estonian Children's Literature Centre
Pikk 73
Tallinn 10133
ESTONIA

(Rakstniecei ir daudz latviešu draugu, kuri vēstules pārtulkos igauņu valodā, tāpēc varam rakstīt latviski.)

- **Uzaicināt dalībniekus, kuri vēlas, nolasīt savu uzrakstīto vēstuli.**
- **Vēstules ielikt aploksnēs, aizlīmēt un atdot bibliotekārei. Interesantākās vēstules varētu nodot tulkotājai Maimai Grīnbergai.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu raksturotu Burmemmi un viņas dzīves stilu?
- ◆ Kādas spējas un zināšanas nepieciešamas cilvēku un dzīvnieku ārstēšanai?
- ◆ Kādu grāmatu raksta Burmemme un kāpēc uzrakstītajā pazūd burti?
- ◆ Kapteinis Bunga saka: “Cilvēki taču pērk ne tikai tās lietas, ko viņiem vajag. Cilvēki iepērkas tādēļ, lai viņiem būtu dažādas lietas.” (44. lpp.) Kādas ir tavas domas par iepirkšanos?

- ◆ Kad Bunga un Burmemme atgriežas kapteiņa mājās, ir pienākusi vesela kaudze vēstuļu. Kā viņa sašķiro vēstules? Kas, tavuprāt, nonāk lielākajā kaudzē?
- ◆ Kā Burmemme tiek uz sauszemi? Ja viņai piedāvātu citu lidaparātu, kāds tas varētu būt?
- ◆ Burmemme un kapteinis Bunga glābj putnus ļoti īpašā veidā. Kā realitātē var izglābt putnus no izplūdušās naftas?
- ◆ Kādu pārsteigumu Bunga piedzīvo? Kādi, tavuprāt, ir medus augi?
- ◆ Kā, tavuprāt, varētu turpināties kapteiņa nodarbošanās ar medus ieguvi salā?

Izdomāt dizainu Burmemmes pastmarkai, iepriekš iepazīstoties ar pastmarku paraugiem.

Nodarbība TĒJAS LAIKS PIE BURMEMMES

MĒRĶIS – iepazīt ārstniecības augus un veicināt radošu pašizpaušmi.

MATERIĀLI: sagatavota prezentācija, dators, projektors, A4 papīrs, pildspalvas, mežrozišu tēja.

UZDEVUMA APRAKSTS

- ➔ **Iepriekš izpētīt grāmatās, internetā vai dabā dažādus ārstniecības augus. Pētot augus dabā, var izmantot ziedu atpazīšanas aplikāciju. Ar ārstniecības augiem var iepazīties grāmatās, piemēram, Helēnas Rubines un Vijas Eniņas grāmatā “Ārstniecības augi: ieteikumi ārstniecības augu vākšanā un lietošanā” (Rīga: Zvaigzne ABC, 2004.), “Ārstniecības augi: uzlējumi, izvilkumi, tējas, eļļas labai pašsajūtai” (Rīga: Latvijas mediji, 2023.).**
- ➔ **Sagatavot prezentāciju.**
- ➔ **Pārrunāt garstāsta galvenos notikumus, pievēršot uzmanību minētajiem augiem.**
- ➔ **Iepazīstināt dalībniekus ar prezentāciju.**
- ➔ **Uzaicināt pārbaudīt savas zināšanas par augiem, izpildot testu: <https://www.santa.lv/raksts/majaundarzs/tests-ka-sauc-sos-arstniecibas-augus-55337/>.**
- ➔ **Pārrunāt ārstniecības augu nozīmi dziedniecībā, medicīnā, ikdienā, no kādiem augiem var gatavot tējas, kā sagatavot augus tējai.**
- ➔ **Izdalīt A4 lapas un pildspalvas.**
- ➔ **Aicināt uzrakstīt nelielu stāstu “Burmemmes ārstniecības augi”.**
- ➔ **Aicināt nolasīt savu stāstu.**
- ➔ **Dalībniekus pacienāt ar mežrozišu tēju un pārrunāt uzrakstītos stāstus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc cilvēkiem nepieciešami ārstniecības augi? Kādus ārstniecības augus tu zini un vari nosaukt?
- ◆ Kādu zāļu maisījumu Burmemme gatavo tējai, lai izārstētu jūrnieku?

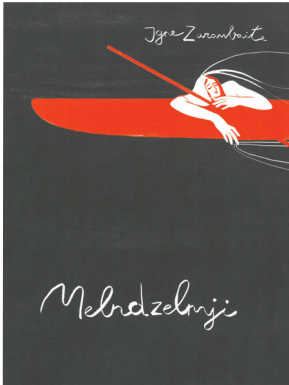
- ◆ Dodoties ārstēt kapteini, Burmemme no mājām paņem kāju zāles. Cik daudz zāļu viņa paņem? Kā reaģē cilvēki?
- ◆ Kā staigā kapteinis Bunga pēc ārstēšanas? Kā, tavuprāt, tas ir iespējams?
- ◆ Kāpēc nepieciešama grāmata par augu gudrībām? Kādas ir Burmemmes pārdomas? Kāds ir tavs vērtējums?

Kopīgi izstaigāt kādu dabas taku, pievēršot uzmanību savvaļas augiem. Nogaršot mežrozīšu tēju un aprakstīt garšas sajūtas.

JAUNIEŠU ŽŪRIJAS 2023

15+ vecuma grupas grāmatas

Igne Zarambaite

Melndzelmji

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2022.

Igne Zarambaite (1988) ir lietuviešu rakstniece. Lasītāji un kritiķi jau augstu novērtējuši viņas grāmatas jaunākā vecuma bērniem. “Melndzelmji” ir viņas pirmais darbs jauniešiem, tas atzīts par 2020. gada labāko pusaudžu grāmatu Lietuvā, kā arī iekļauts *The White Ravens* grāmatu sarakstā.

Ella Mežule (1990) ir latviešu māksliniece. Ietekmējoties no maģiskā reālisma un glezniecības pasaules, viņa dekonstruē ideju daudzslāņainās dimensijās un izpludina robežu starp fizisko realitāti un iekšējo telpu.

Nodarbība CITĀTI

MĒRĶIS – sekmēt lasītā teksta izpratni.

MATERIĀLI: 34. darba lapa, pildspalva vai zīmulis.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Izdalīt nodarbības dalībniekiem darba lapas. Paskaidrot, ka jāizlasa garstāsta “Melndzelmji” trīs citāti un jāuzraksta pārdomas.**
- **Pēc izlasīšanas aicināt jauniešus īsi uzrakstīt savu viedokli – kā viņi šos atzinumus saprot, vai tiem piekrīt, ko vēl varētu piebilst.**
- **Pēc uzdevuma izpildīšanas kopīgi pārrunāt, par ko šie citāti rosinājuši domāt.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas ir melndzelmji? Kā tu domā, vai šis nosaukums atbilst garstāsta saturam?
- ◆ Kāds ir Anas noslēpums? Kāds ir tā iemesls?
- ◆ Kāpēc Ana ar mammu bija pārcēlušās uz galvaspilsētu?
- ◆ Kāpēc Ana pārceļas atpakaļ uz savu bērnības pilsētu?
- ◆ Kādas ir Anas attiecības ar Deimanti un Dovili?
- ◆ Kādas ir Anas attiecības ar Matiejusu?

- ◆ Kā mainās jauniešu attiecības pēc notikušā?
- ◆ Kāda ir sabiedrības attieksme pret notikušo?
- ◆ Kas noticis liktenīgajā nedēļas nogalē?
- ◆ Kas ir prologs un epilogs?
- ◆ Kas noskaidrojas grāmatas epilogā?

Garstāstā “Melndzelmji” galvenā varone uz audekla ar krāsām attēlo savas emocijas. Izveidot savu emociju gleznu, pēc tam izlikt tās izstādē (gleznu var būt anonīmas).

Silēna Edgāra, Pols Beorns

Mūru dāma

Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2022.

Silēna Edgāra (1978), īstajā vārdā Sofija Ruhauda (*Sophie Ruhaud*) ir franču autore, pētniece un skolotāja. Ieguvusi maģistra grādu literatūrā, vēlāk grādu par studijām franču valodā un bērnu literatūrā. 2014. gadā kopā ar rakstnieku Polu Beornu sarakstījusi grāmatu "14-14", kas tulkota arī latviešu valodā un guvusi daudz balvu. Sarakstījusi vairāk nekā 20 grāmatu bērniem un pieaugušajiem.

Pols Beorns (1977) īstajā vārdā Pauls Kouailliers (*Paul Couaillier*) ir franču rakstnieks, pārsvarā raksta fantāzijas darbus. Piecu gadu vecumā, kad mamma lasījusi priekšā Dž. R. R. Tolkīna romānu "Hobits", sapratis, ka vēlas kļūt rakstnieks. Sarakstījis vairāk nekā 15 grāmatu pieaugušajiem un bērniem.

Nodarbība MŪRI VĒSTULĒS

MĒRĶIS – nostiprināt prasmi formulēt un izteikt savas domas.

MATERIĀLI: 35. darba lapa, A3 lapas, krāsainie zīmuļi, pildspalvas.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Kopīgi pārrunāt garstāsta galvenos notikumus (*Māras bērnība, jaunība, aizceļošana no Latvijas, zaudētā draudzība ar labāko draudzeni Diānu, vēstules no svešiniekiem un nevēlēšanās atgriezties dzimtenē*).**
- **Sadalīt jauniešus grupās (pa 2-4).**
- **Izdalīt darba lapas, A3 lapas, krāsainos zīmuļus un pildspalvas.**
- **Izdalīt grupām vēstuļu fragmentus.**
- **Aicināt jauniešus sagatavot stāstījumu par vēstulēs attēlotajām situācijām, tajā iekļaujot:**
 - **informāciju par vēstulēs pieminētajām valstīm un notikumiem (informācijas meklēšanai izmantot uzticamus informācijas avotus, piemēram, www.lsm.lv, www.letonika.lv, www.enciklopedija.lv u.c.);**
 - **pārdomas par vēstulēs aprakstītajām situācijām;**
 - **idejas, kā varbūt varētu šādās situācijās rīkoties.**
- **Lūgt grupas prezentēt savus sagatavotos stāstījumus.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kas, tavuprāt, ir mūris attiecībā un kāpēc cilvēki tos ceļ?
- ◆ Cik svarīgi ir būt brīvam?
- ◆ Kā tu justos un rīkotos, ja būtu jābrauc dzīvot uz citu valsti?
- ◆ Kāds, tavuprāt, varētu būt tavas dzimtas vēstures izzināšanas ceļojums?

Saki kaut ko! Man ir savs viedoklis par mūriem...

Jennija Jēgerfelde
Mana kolosālā dzīve
Rīga: Latvijas mediji, 2022.

Jennija Jēgerfelde (1974) ir zviedru psiholoģe un rakstniece, saņēmusi Astridas Lindgrēnes balvu par nopelniem bērnu un jauniešu literatūrā (2017. gadā). Garstāsts “Mana kolosālā dzīve” saņēmis Zviedrijas Radio balvu kā 2020. gada labākā bērnu grāmata, bet 2022. gadā tā nominēta Vācijas Bērnu literatūras un Itālijas ORBIL balvai. Latviešu valodā lasāms arī J. Jēgerfeldes garstāsts “Stendapa karaliene”, kurš BJVŽ 2022. gadā 15+ vecuma grupā ieguvis 2. vietu. Vairāk par autori var izlasīt vietnē <http://www.jennyjagerfeld.se/>.

Nodarbība KĀ KĻŪT POPULĀRAM?

MĒRĶIS – praktizēt valodu moduļa *ChatGPT* (mākslīgā intelekta (MI) rīks), izmantošanu tiešsaistē vai bezsaistē. Veicināt kritisko domāšanu lēmumu pieņemšanas procesā.

MATERIĀLI:

- 1. variants.** Ja uzdevumu veic, tiešsaistē izmantojot *ChatGPT* rīku, – 36. darba lapa, pildspalva, dators ar interneta pieslēgumu, vecāku atļauja lietot *ChatGPT* jauniešiem no 13 līdz 17 gadu vecumam;
- 2. variants.** Ja uzdevumu veic ar iepriekš sagatavotu *ChatGPT* vaicājuma un atbildes piemēru, neizmantojot datoru un internetu, – 36. un 37. darba lapa, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

→ **Lai veiktu uzdevumu, izmantojot ChatGPT, ir jābūt vietnes <https://chat.openai.com/auth/login> reģistrētam lietotājam. Reģistrēšanās procesam jāparedz papildu laiks, pieeja e-pastam un mobilajam tālrunim. Lai izmantotu ChatGPT pakalpojumus, ir jābūt vismaz 13 gadus vecam. Jaunākiem par 18 gadiem ir jāsaņem vecāku vai likumīgā aizbildņa atļauja. Ja kādu iemeslu dēļ nav iespējams izmantot ChatGPT rīku, tad papildus 36. darba lapai ir jāizmanto arī 37. darba lapa ar iepriekš sagatavotu ChatGPT jautājuma un atbildes piemēru.**

→ **Uzdevumu veic individuāli.**

→ **Paskaidrot uzdevuma nosacījumus.**

Uzdevums – meklēt atbildes uz jautājumu “Kā kļūt populāram 60 dienās 15–17 gadu vecumā, dzīvojot Latvijā?”. Garstāstā tēlotais jauniešs Sige saka: “Ja iegūglējot padoms parādījās vairāk par piecām reizēm, es to pieņemu kā vispārēju patiesību.” Lai sastādītu savu sarakstu, ņemsim piemēru no Sigas un ideju ģenerēšanai izmantosim trīs informācijas avotus:

- 1) Siges sešu padomu sarakstu (64. lpp.),
- 2) valodu rīka *ChatGPT* ģenerētos sešus punktus,
- 3) pašu pieredzi un vērtību sistēmu.

Kas ir *ChatGPT*?

Atbildi uz jautājumu sniedz pats *ChatGPT*

"ChatGPT ir liels valodu modelis, ko ir izveidojusi OpenAI, izmantojot GPT-3.5 arhitektūru. Tas ir viens no varenākajiem valodu modeļiem, kas spēj sazināties ar cilvēkiem, nodrošinot atbildes uz jautājumiem, sniedzot informāciju, izpildot uzdevumus un piedāvājot izklaidi. ChatGPT ir apmācīts milzīgā datu apjomā, ieskaitot teksta fragmentus no interneta, grāmatām, rakstiem un citām avotu datubāzēm. Tas ļauj modelim iegaumēt valodas likumsakarības, vārdnīcas un kultūras kontekstu, padarot to par gudru un elastīgu sarunu biedru.

ChatGPT var tikt izmantots dažādos nolūkos, tostarp atbalstīt klientus, sniegt informāciju par dažādiem jautājumiem, izglītēt un piedāvāt kreatīvus ieteikumus. Tomēr ir jāatzīmē, ka, lai gan ChatGPT ir ļoti spējīgs valodu modelis, tas nav cilvēks un var sniegt kļūdainas vai neprecīzas atbildes, kā arī tam nav personiskas pieredzes vai pārlicības."

→ **Nodarbības vadītājs izvēlas, kura varianta uzdevumu pildīs, un izdala darba lapas.**

1. variants. Ja uzdevumu veiks pie datora ar interneta pieslēgumu ar valodu rīku *ChatGPT* tiešsaistē, nodarbības dalībniekiem izdala 36. darba lapu.

2. variants. Strādā ar abām darba lapām bez datora un interneta izmantošanas.

→ **Pārrunāt, kā veicies ar uzdevuma izpildi, izmantojot jautājumus uzdevuma izpratnei.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kāpēc cilvēki vēlas kļūt populāri? Krilles Bezē pārdomas. (242. lpp.)
- ◆ Kas, tavuprāt, cilvēku attiecībās ir svarīgāks par popularitāti? (243. lpp.)
- ◆ Kāpēc ir svarīgi iepazīties ar vairākiem informācijas avotiem, pētot kādu jautājumu?
- ◆ Kas, tavuprāt, ir kritiskā domāšana?
- ◆ Kādas ir tavas pārdomas, izlasot *ChatGPT* definīciju?
- ◆ "Tomēr ir jāatzīmē, ka, lai gan *ChatGPT* ir ļoti spējīgs valodu modelis, tas nav cilvēks un var sniegt kļūdainas vai neprecīzas atbildes, kā arī tam nav personiskas pieredzes vai pārlicības."
- ◆ Kāds ir tavs kopējais priekšstats par *ChatGPT* lietošanu? Vai tu plāno to nākotnē izmantot?

1. Izlasi J. Jēgerfeldes garstāstu "Stendapa karaliene", kurai BJVŽ lasītāji 2022. gadā 15+ vecuma grupā piešķīra 2. vietu. Šajā grāmatā var smelties idejas, kā kļūt populāram un izvairīties no nomākta garstāvokļa.

2. Savukārt mākslīgā intelekta rīku ChatGPT var izmantot kā konsultantu spilgtu runu radīšanā. Apgūsti mākslīgā intelekta pamatus bezmaksas tiešsaistes kursā "Elements of AI" – <https://www.elementsofai.lv/>. Tā ir bezmaksas tiešsaistes kursu sērija, ko izveidojis uzņēmums MinnaLearn sadarbībā ar Helsinku Universitāti un kas ļauj uzzināt, kas ir MI, ko ar to var (un nevar) paveikt un kā sākt pašiem veidot MI metodes. Šajā kursā teorētiskas zināšanas ir apvienotas ar praktiskiem uzdevumiem, un katrs to var apgūt savā tempā.

Mavils
Kinderlande
Rīga: Liels un mazs, 2022.

Mavils (Markuss Vicels, 1976) ir komiksu mākslinieks, kurš dzimis Austrumvācijā, kad tā vēl nebija apvienota ar Rietumvāciju. Studējis komunikācijas dizainu Berlīnes Veisenzē mākslas skolā, kuru absolvējis 2003. gadā ar komiksu *“Wir können ja Freunde bleiben”* (“Mēs taču varam palikt draugi”). 2014. gadā Mavils par komiksu *“Kinderlande”* saņēmis Maksa un Morica balvu (*Max-und-Moritz-Preis*) kā gada labākā komiksa vācu valodā autors. Mākslinieks pie komiksa strādājis septiņus gadus, viņš neslēpj, ka darbā atainotie notikumi ar galveno varoni Mirko ir arī viņa bērnībā piedzīvotais. Mavila darbi tulkoti daudzās valodās. Lai gan Latvijā Mavils ir viesojies vairākkārt, šis ir pirmais viņa komikss, kas tulkots latviešu valodā.

Nodarbība LIELĀKAIS PLAKĀTS PASAULĒ

MĒRĶIS – veicināt izpratni par vēstures notikumiem, sekmēt radošumu un attīstīt prasmi lakoniski formulēt svarīgu vēstījumu.

MATERIĀLI: lielformāta balta papīra loksne, A4 lapas piezīmēm, krāsainu flomāsteru komplekts.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt notikumus, kas attēloti komiksā.**
- **Sadalīt nodarbības dalībniekus 2 komandās.**
- **Katrai komandai izdalīt materiālus.**
- **Katrai komandai iedot izvilkt lapiņu, kur norādīta tēma.**
- **Uzdevums: izdomāt saukli un izveidot plakātu.**
- **Katrai komandai prezentēt savu plakātu.**

PIEDĀVĀTĀS TĒMAS:

“Par brīvu izvēli jauniešiem iesaistīties dažādās organizācijās”, “Politiska manipulācija ar bērniem”, “Par bērnību mūra ēnā”, “Jaunieši un reliģija”, “Politiskie un ekonomiskie bēgļi”, “Pretošanās kustības dalībnieki” u.c.

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Lai izprastu uzdevumu, ieteicams noskatīties organizācijas “Latvieši pasaulē – muzejs un pētniecības centrs” veidotās dokumentālās filmas “Valiant” fragmentu, kurā stāstīts par

Berlīnes mūri, kam tas kalpojis (55.10 min. līdz 1. 02 min.). Šeit var redzēt arī vēsturiskus kadrus par mūra nojaukšanu – <https://www.filmas.lv/movie/4166/>.

- ◆ Paskaidrojiet, kādā kontekstā saskatāma līdzība starp Berlīnes mūra nojaukšanu un Latvijas valsts neatkarības atgūšanu.
- ◆ Paskaidrojiet, kāpēc, sarunājoties ar bērniem, Latvijā un Austrumberlīnē vecāki slēpuši savu politisko nostāju?

Noklausīties Toma Treiberga interviju ar Mavilu raidījumā “Kultūras rondo” – <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/komikss-kinderlande-un-meistardarbnicas-studentiem.-saruna-ar-va.a166477/>.

Toms Deimonds Barvidis

Zaļā Dzīle

Rīga: Dienas grāmata, 2022.

Toms Deimonds Barvidis (1994) ir *Baltic International Bank* Lasīšanas veicināšanas projekta "Bibliotēka" rīkotā pirmā jauno rakstnieku konkursa laureāts. Viņš strādā IT jomā, bet brīvajā laikā raksta un rūpējas par telpaugu saimi. Par grāmatu "Zaļā Dzīle" autoram piešķirta Latvijas Literatūras gada balva 2023 nominācijā "Spilgtākā debija".

Nodarbība TIKŠANĀS AR "ZAĻĀS DZĪLES" VAROŅIEM REĀLAJĀ PASAULĒ

MĒRĶIS – veicināt radošo rakstīšanu un prasmi strādāt komandā.

MATERIĀLI: 38. darba lapa, kartītes, pildspalva.

UZDEVUMA APRAKSTS

- **Pārrunāt ar jauniešiem romāna galvenos notikumus.**
- **Sadalīt dalībniekus darbam grupās (5–6).**
- **Katrai grupai izdalīt vienu kartīti ar romāna personas vārdu un citātiem, kas viņu raksturo.**
- **Aicināt kopīgi iepazīties ar dotā tēla raksturojumu un uzrakstīt nelielu stāstu par varoņa dzīvi reālajā pasaulē. Padomāt par jautājumiem, piemēram, kur cilvēks dzīvo, mācās vai strādā, kādas ir viņa attiecības ar draugiem, paziņām, ko viņš dara brīvajā laikā, vai reālajā dzīvē viņš satiekas ar vecajiem draugiem, kādas jaunas prasmes apguvis, vai tiek izmantotas senās zināšanas, kādas grāmatas un filmas viņu interesē un par ko viņš sapņo.**
- **Aicināt izlasīt darba grupu sagatavotos stāstus.**
- **Pārrunāt un salīdzināt literārā tēla un jaunradītā tēla dzīvi.**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ◆ Kā tu raksturotu Dzīli un Tīrumu, kas tos vieno? Kādas pārmaiņas parādās Tīrumā?
- ◆ Kāds ir Vārmās ciema Dižā rakstotāja Hauko uzdevums? Kā tas mainās romāna gaitā?
- ◆ Kādu cilšu pārstāvji dodas uz Dzīles Aci? Kādi ir viņu mērķi?
- ◆ Kas draud Dzīlei un kas grib to nogalināt?
- ◆ Kā sjertu tauta dzīvo Dzīles pilsētā Šjākā? Kas ir noticis Franšālas kokam un kāpēc Kaurai un Talevam jāpalīdz?
- ◆ Kā nīdāši izglābj Ķamfiru? Kādas prasmes Ķamfiram iemāca Jaunčangs?

- ◆ Kāda ir grifu nozīme Tīruma iedzīvotāju ikdienā?
- ◆ Kā Vārmā mainās dzīve pēc milža uzbrukuma?
- ◆ Ko Zaļajā Dzīlē meklē Talevs un Kaura?
- ◆ Kādi spēki un kuri priekšmeti palīdz Kaurai?
- ◆ Kas notiek ar Hjāršu un viņas cilti?
- ◆ Kāds mērķis jāīsteno Ķamfiram?
- ◆ Kas notiek Dzīles Acī, kad satiekas dažādu cilšu pārstāvji?
- ◆ “Lai tavs tīrums vienmēr kopts!” Ko, tavuprāt, nozīmē šis teiciens?

Grupas saruna par to, kas nosaka fantāzijas žanra popularitāti mūsdienās.

Dalībnieki vispirms individuāli uzraksta trīs argumentus. Pēc diskusijas nosauc, kuri ir visbiežāk minētie iemesli.